

UCHWAŁA NR 1752/20
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
z dnia 4 marca 2020 r.

W SPRAWIE:

przyjęcia projektu uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w sprawie przyjęcia Raportu z działań podejmowanych w 2019 r. w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 – 2020.

NA PODSTAWIE:

art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 512 ze zm.), oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.) uchwała się co następuje:

§ 1.

Przedkłada się projekt uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w sprawie przyjęcia Raportu z działań podejmowanych w 2019 r. w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 – 2020 i Raport z działań podejmowanych w 2019 r. w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 – 2020 stanowiące załącznik do uchwały.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

ANDRZEJ BĘTKOWSKI

Projekt

UCHWAŁA NR .....
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia ..... 2020 r.

w sprawie przyjęcia Raportu z działań podejmowanych w 2019 r. w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020.

Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz.852 ze zm.) uchwała się co następuje:

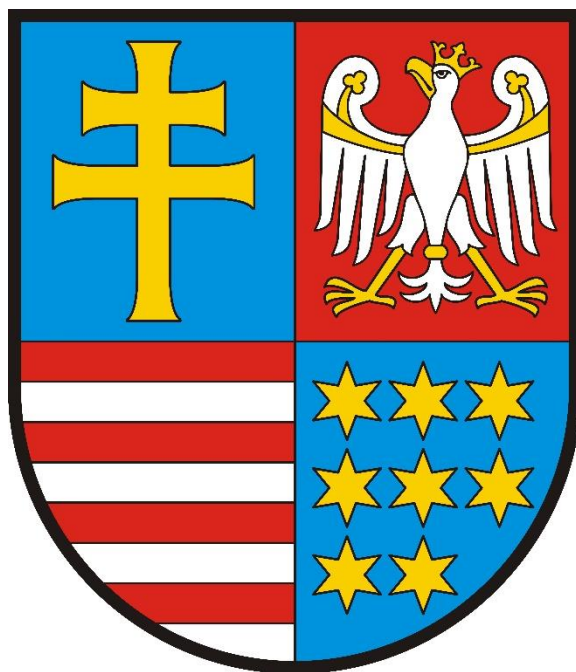
§ 1. Przyjmuje się Raport z działań podejmowanych w 2019 r. w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku

Andrzej Pruś

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Departament Ochrony Zdrowia

RAPORT

**z działań podejmowanych w 2019 roku w ramach realizacji
Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020**

Kielce, 2020 r.

Spis treści:

Wprowadzenie	3
1. Środki zastępcze - skala zjawiska na terenie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku	4
2. Wykonywanie świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych w 2019 roku.....	5
2.1. Działalność poradni/ośrodków leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych w województwie świętokrzyskim w 2019 roku	10
3. Synteza działań podejmowanych przez poszczególne samorzady lokalne województwa świętokrzyskiego w 2018 roku	19
4. Działania podejmowane w roku 2019 ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 - 2020	31
4.1. Prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP	30
4.2. Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomani..	38
4.3 Profilaktyka	41
4.4 Prowadzenie redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej poprzez zwiększanie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych.....	45
4.5 Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych	51
Podsumowanie	53

Wprowadzenie

Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Uchwałą Nr XXX/437/17 z dnia 23 stycznia 2017 roku przyjął do realizacji Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020.

Wykaz zadań zawartych w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 - 2020 spójny jest z założeniami Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020, w zakresie celu operacyjnego pt. „Profilaktyka i związywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi”. Nadrzędnym celem Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 - 2020 jest profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

W ramach Programu, wskazano priorytetowe zadania do realizacji, które obejmują:

- prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP;
- rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii;
- działania z zakresu profilaktyki (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej);
- prowadzenie redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej poprzez zwiększanie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych;
- monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych.

Niniejszy raport z działań podejmowanych w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii sporządzany jest na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii przez organ wykonawczy samorządu województwa, który przedkłada odpowiednio sejmikowi województwa w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, którego raport dotyczy.

Wykonanie zadań Programu oparte jest na współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

W niniejszym raporcie zostały wykazane działania podejmowane przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego oraz przez instytucje współrealizujące w 2019 roku Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na terenie województwa świętokrzyskiego.

Rozdział pierwszy stanowi informację o środkach zastępczych i skali zjawiska występowania tego problemu na terenie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

Rozdział drugi zawiera dane na temat wykonywanych świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych na terenie województwa oraz krótkie informacje z podmiotów prowadzących leczenie uzależnień.

W rozdziale trzecim zamieszczono informacje na temat działań podejmowanych przez samorządy gminne w 2018 roku w ramach przeciwdziałania problemowi narkomanii.

W rozdziale czwartym zawarto informację na temat działań podejmowanych w roku 2019 w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 -2020 przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego oraz podmioty, których zakres działalności stanowi o inicjowaniu działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii na terenie województwa świętokrzyskiego.

1. Środki zastępcze - skala zjawiska na terenie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku

W myśl ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, środki zastępcze są to produkty zawierające co najmniej jedną nową substancję psychoaktywną lub inną substancję o podobnym działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, który może być użyty zamiast środka odurzającego lub substancji psychotropowej lub w takich samych celach jak środek odurzający lub substancja psychotropowa, których wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu nie jest regulowane na podstawie przepisów odrębnych; do środków zastępczych nie stosuje się przepisów o ogólnym bezpieczeństwie produktów.

W 2019 r. prowadzono działania w kierunku minimalizowania zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne poprzez sprawowanie nadzoru nad ustawowym zakazem wytwarzania lub wprowadzania do obrotu produktów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a także prowadzenie działań administracyjno-prawnych w trybie obowiązujących przepisów mających na celu znaczne zmniejszenie dostępności środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

Na terenie woj. świętokrzyskiego nie działają sklepy stacjonarne oferujące w sprzedaży środki zastępcze (ostatnie dwa sklepy zlokalizowane były w Kielcach i Ostrowcu Świętokrzyskim; zostały zamknięte w czerwcu 2018 r.). W całym 2019 roku prowadzono bieżący monitoring działań w realizacji ustawowego zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, poprzez monitoring sklepów, które w swojej ofercie mogłyby posiadać tego typu produkty.

Obecnie prowadzone są postępowania w stosunku do osób fizycznych. W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych, w 2019 r. wydano łącznie 18 decyzji i nałożono karę pieniężną w wysokości 20 000 zł.

Analiza epidemiologiczna skutków zdrowotnych po zażyciu tzw. „dopalaczy”.

W 2019 r. do Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych wpłynęło łącznie 21 zgłoszeń przypadków zatruc środków zastępczymi.

Problem zatruc dotyczył głównie mężczyzn (zgłoszono 16 przypadków zatruc mężczyzn i 5 zatruc kobiet).

Najwięcej przypadków zatruc stwierdzono w grupie wiekowej 17 lat, w której zanotowano 6 przypadków.

Wiek	Kobieta	Mężczyzna	Razem
16		2	2
17	2	4	6
18		2	2
20	1		1
22	1		1
24		1	1
26		2	2
28		2	2
31	1		1
32		2	2
58		1	1
Razem	5	16	21

Zanotowano przypadki zatruc po zażyciu „dopalaczy” również wśród osób dorosłych. Należy zatem stwierdzić, że problem tzw. „dopalaczy” dotyczy nie tylko ludzi młodych – nastolatków. Przeszkodą w rozwiązaniu tego problemu jest przede wszystkim niska cena tych specyfików i ich łatwa dostępność za pośrednictwem portali internetowych, które najczęściej rejestrowane są poza granicami kraju.

2. Wykonywanie świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych w 2019 roku

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii jest ustawą szczególną, regulującą kwestie nie tylko ścigania przestępczości narkotykowej, ale także profilaktyki i leczenia uzależnień.

W zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych w województwie świętokrzyskim realizacja świadczeń zdrowotnych w 2019 roku udzielana była w trybie opieki stacjonarnej i ambulatoryjnej.

Poniższa tabela dostarcza informacji na temat:

- podmiotów, które przedmiotowe świadczenia oferowały;
- zakontraktowanej liczby świadczeń;
- zrealizowaną liczbę świadczeń;
- zakontraktowaną wartość świadczeń;
- zrealizowaną wartość świadczeń.

Lp.	Nazwa świadczeniodawcy	Adres siedziby	Zakres świadczeń	Zakontraktowane - liczba	Zakontraktowane - wartość	Realizacja - liczba*	Realizacja - wartość*
			Nazwa				
1	KLASZTOR PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO ZAKONU BRACI MNIJSZYCH KONWENTUALNYCH (FRANCISZKANÓW)	FRANCISZKAŃSKA 10; 26-060 CHĘCINY	ŚWIADCZENIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH INNYCH NIŻ ALKOHOL	28 882,00	245 497,00 zł	34 716,50	295 090,25 zł
2	KLASZTOR PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO ZAKONU BRACI MNIJSZYCH KONWENTUALNYCH (FRANCISZKANÓW)	FRANCISZKAŃSKA 10; 26-060 CHĘCINY	ŚWIADCZENIA DLA UZALEŻNIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH UDZIELANE W HOSTELU	20 050,00	166 415,00 zł	22 494,01	186 700,27 zł
3	KLASZTOR PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO ZAKONU BRACI MNIJSZYCH KONWENTUALNYCH (FRANCISZKANÓW)	FRANCISZKAŃSKA 10; 26-060 CHĘCINY	ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNE DLA UZALEŻNIENIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	57 087,00	508 074,30 zł	64 662,88	575 499,67 zł
4	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "NADZIEJA RODZINIE" W KIELCACH	KARCZÓWKOWSKA 36; 25-711 KIELCE	ŚWIADCZENIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH INNYCH NIŻ ALKOHOL	7 466,00	63 461,00 zł	9 152,22	77 793,87 zł
5	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "NADZIEJA RODZINIE" W KIELCACH	KARCZÓWKOWSKA 36; 25-711 KIELCE	ŚWIADCZENIA DLA UZALEŻNIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH UDZIELANE W HOSTELU	26 052,00	216 231,60 zł	30 564,88	253 688,47 zł
6	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "NADZIEJA RODZINIE" W KIELCACH	KARCZÓWKOWSKA 36; 25-711 KIELCE	ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNE DLA UZALEŻNIENIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	71 808,00	639 091,20 zł	68 530,33	609 919,95 zł

7	POWIATOWY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ	RADOMSKA 70; 27-200 STARACHOWICE	PROGRAM LECZENIA SUBSTYTUCYJNEGO	48 732,00	414 222,00 zł	55 244,27	469 576,30 zł
8	PROMEDIC CENTRUM PSYCHOTERAPII AGNIESZKI NEHREBECKIEJ AGNIESZKA NEHREBECKA	BEDNARSKA 3; 28-400 PIŃCZÓW	ŚWIADCZENIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH INNYCH NIŻ ALKOHOL	11 806,00	100 351,00 zł	7 858,71	66 799,04 zł
9	STOWARZYSZENIE MONAR HOSTEL DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH W KIELCACH	MALIKÓW 150B; 25-639 KIELCE	ŚWIADCZENIA DLA UZALEŻNIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH UDZIELANE W HOSTELU	15 450,00	128 235,00 zł	15 286,91	126 881,32 zł
10	STOWARZYSZENIE MONAR OŚRODEK LECZENIA, TERAPII I REHABILITACJI UZALEŻNIEŃ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W LUTEJ	LUTA 4; 26-220 LUTA	ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNE DLA UZALEŻNIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	88 948,00	791 637,20 zł	86 327,96	768 318,81 zł
11	STOWARZYSZENIE MONAR PORADNIA PROFILAKTYKI, LECZENIA I TERAPII UZALEŻNIEŃ W KIELCACH	MALIKÓW 150B -; 25-639 KIELCE	ŚWIADCZENIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH INNYCH NIŻ ALKOHOL	13 327,00	113 279,50 zł	12 827,49	109 033,67 zł
12	STOWARZYSZENIE POMOCY "ARKA NOEGO"	APTECZNA 7; 26-110 SKARŻYSKO-KAMI ENNA	ŚWIADCZENIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH INNYCH NIŻ ALKOHOL	7 599,00	64 591,50 zł	8 965,32	76 205,22 zł

*realizacja na podstawie danych przekazanych przez świadczeniodawców wg stanu na dzień 23-01-2020 r.

Źródło danych – Świątokrzyski Oddział Wojewódzki NFZ w Kielcach

Tabela 1. Realizacja świadczeń zdrowotnych udzielonych w trybie stacjonarnej i ambulatoryjnej opieki w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych w 2019 r.

Z informacji pozyskanych z Narodowego Funduszu Zdrowia Świętokrzyskiego Oddziału Wojewódzkiego w Kielcach, wynika, iż największą zrealizowaną wartość świadczeń w zakresie świadczenia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol odnotowano w Klasztorze Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów) z siedzibą w Chęcinach - zrealizowana wartość: 295 090,25 zł.

Największą zrealizowaną wartość świadczeń w zakresie świadczenia rehabilitacyjne dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych odnotowano w Stowarzyszeniu MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień dla dzieci i młodzieży w Lutej -zrealizowana wartość: 768 318,81 zł.

Największą zrealizowaną wartość świadczeń w zakresie świadczenia dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych udzielane w hostelu zrealizowano w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Nadzieja Rodzinie” w Kielcach - zrealizowana wartość 253 688,47 zł.

Ponadto, w województwie świętokrzyskim, Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Starachowicach prowadził świadczenie z zakresu leczenia substytucyjnego, którego zrealizowana wartość w 2019 roku stanowiła kwotę 469 576,30 zł. Liczba osób ujętych programem metadonowym ogółem 39, w tym 12 kobiet i 27 mężczyzn. Poniższa tabela przedstawia ilość pacjentów leczonych metadonem w rozbiciu na miejsce zamieszkania.

Lp.	Miejscowość	Liczba osób
	Starachowice	5
	Skarżysko-Kamienna	16
	Ostrowiec Świętokrzyski	1
	Kielce	4
	Piekoszów	1
	Staszów	1
	Stąporków	1
	Rzeszów	1
	Tarnobrzeg	1
	Nowa Dęba	2
	Bliżyn	2
	Grójec	2
	Wąchock	1
	Tomaszów Lubelski	1

Źródło danych – Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Starachowicach

Tabela 2. Ilość pacjentów ze względu na miejsce zamieszkania

Liczba udzielonych porad w ramach programu metadonowego wyniosła 11 122, a świadczeń sprawozdanych jako zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane przyjmowaniem substancji nasennych i uspokajających – 84.

Poniżej przedstawiono zestawienie ilości kadry pracującej z osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych w województwie świętokrzyskim w 2019 roku.

Lp.	Kwalifikacje	Stopień specjalności	Ilość osób udzielających świadczeń
1	INSTRUKTOR TERAPII UZALEŻNIEŃ	Specjalista 2 st.	3
2	INSTRUKTOR TERAPII UZALEŻNIEŃ	w trakcie	1
3	LEKARZ - SPECJALISTA PSYCHIATRII	Specjalista 1 st.	1
4	LEKARZ - SPECJALISTA PSYCHIATRII	Specjalista 2 st.	3
5	LEKARZ - SPECJALISTA PSYCHIATRII	w trakcie	2
6	PEDAGOG		3
7	PIELĘGNIARKA		7
8	PSYCHOLOG		7
9	PSYCHOLOG KLINICZNY	Specjalista 1 st.	1
10	SPECJALISTA PSYCHOTERAPII UZALEŻNIEŃ	Specjalista 2 st.	3
11	SPECJALISTA PSYCHOTERAPII UZALEŻNIEŃ	w trakcie	1
12	SPECJALISTA TERAPII UZALEŻNIEŃ	Specjalista 2 st.	28
13	SPECJALISTA TERAPII UZALEŻNIEŃ	w trakcie	10
14	SPECJALISTA TERAPII UZALEŻNIEŃ; PSYCHOLOG	Specjalista 2 st.	2
15	SPECJALISTA TERAPII UZALEŻNIEŃ; PSYCHOLOG	w trakcie	1

Źródło danych – Świętokrzyski Oddział Wojewódzki NFZ w Kielcach

Tabela 3. Kadra pracująca z osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych

Z powyższych danych wynika, że z osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych w województwie świętokrzyskim w 2019 roku pracowało łącznie 73 osoby. Najliczniejszą grupę zawodową stanowili specjaliści terapii uzależnień ze specjalizacją 2 st. - 28 osób.

2.1 Działalność poradni/ośrodków leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych w województwie świętokrzyskim w 2019 roku

Klasztor Franciszkanów w Chęcinach

1. Liczba osób leczonych z powodu uzależnienia od substancji psychoaktywnych w Poradni Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych „Wspólnota” w Połańcu wynosiła 56 pacjentów (w tym 34 mężczyzn i 22 kobiety) w następujących przedziałach wiekowych:

- do 18 lat: 5 osób;

- od 19 do 29 lat: 8 osób;
- od 30 do 64 lat: 42 osoby;
- powyżej 65 lat: 1 osoba.

Udzielonych zostało 741 porad.

2. Ilość osób leczonych z powodu uzależnienia od substancji psychoaktywnych w Poradni Leczenia Uzależnień „Wspólnota” w Połańcu wynosiła 51 pacjentów (w tym 18 mężczyzn i 33 kobiety) w następujących przedziałach wiekowych:

- do 18 lat: 5 osób;
- od 19 do 29 lat: 8 osób;
- od 30 do 64 lat: 34 osoby;
- powyżej 65 lat: 4 osoby.

Udzielonych zostało 354 porady.

3. Ilość osób leczonych z powodu uzależnienia od substancji psychoaktywnych w Poradni Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych „San Damiano” w Chęcinach wyniosła 264 osób (w tym mężczyzn: 94 i 170 kobiet) w następujących przedziałach wiekowych:

- do 18 lat: 5 osób;
- od 19 do 29 lat: 50 osób;
- od 30 do 64 lat: 196 osób;
- powyżej 65 lat: 13 osób.

Porad udzielono 2433 razy.

4. Liczba osób leczonych z powodu uzależnienia od substancji psychoaktywnych w Poradni Leczenia Uzależnień „San Damiano” w Chęcinach wynosiła 209 pacjentów (w tym 150 mężczyzn i 59 kobiet) w następujących przedziałach wiekowych:

- do 18 lat: 3 osoby;
- od 19 do 29 lat: 24 osób;
- od 30 do 64 lat: 175 osób;
- powyżej 65 lat: 7 osób.

Łącznie zostało udzielonych 2313 porad.

5. Ilość młodych pacjentów (do 18 r. ż.) w Poradni Leczenia Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży w Chęcinach wynosiła 56 osób (36 mężczyzn i 20 kobiet). Łącznie zostało udzielonych 533 porad.

6. Liczba pacjentów w Ośrodku Rehabilitacyjnym dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych „San Damiano” w Chęcinach wynosiła 108 osób (96 mężczyzn i 12 kobiet) w następujących przedziałach wiekowych:

- do 18 lat: 3 osób;
- od 19 do 29 lat: 62 osób;

- od 30 do 64 lat: 43 osób;
- powyżej 65 lat: 0 osób.

7. Liczba pacjentów w Hostel dla Uzależnionych od Alkoholu „Wspólnota” wynosiła 40 osób (w tym 36 mężczyzn i 4 kobiety) w następujących przedziałach wiekowych:

- do 18 lat: 0 osób;
- od 19 do 29 lat: 1 osoba;
- od 30 do 64 lat: 39 osób;
- powyżej 65 lat: 0 osób.

8. Liczba osób leczonych z powodu uzależnienia od substancji psychoaktywnych w Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych „Rivotorto” wynosiła 17 pacjentów (w tym 15 mężczyzn i 2 kobiety) w następujących przedziałach wiekowych:

- do 18 lat: 0 osób;
- od 19 do 29 lat: 4 osoby;
- od 30 do 64 lat: 14 osób;
- powyżej 65 lat: 0 osób.

Z punktu widzenia placówki - Klasztoru Franciszkanów w Chęcinach zapotrzebowanie na pobyt w Ośrodku Rehabilitacyjnym dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych z programem średnioterminowym (czyli czas pobytu wnosi 6-12 m-cy) jest bardzo duże. Każdego dnia zgłaszają się osoby z prośbą o przyjęcie na terapię. W 2019 r. Ośrodek posiadał podpisaną umowę z NFZ na 15,09 miejsc, podczas gdy dysponował miesięcznie 22 łózkami. Przeciętnie w miesiącu w Ośrodku przyjmowanych było 18 pacjentów, pomimo faktu, iż generowało to dodatkowe obciążenia finansowe. Taka sytuacja wynika z dużego zapotrzebowania na miejsca w Ośrodku. Przyjęcia pacjentów ponad przyznany limit powodują znaczne nadwykonania, a co pociąga za sobą zwiększenie kosztów utrzymania placówki.

Kolejny problem dotyczy działań postrehabilitacyjnych, czyli przygotowania pacjenta do opuszczenia placówki. Niewystarczająca ilość mieszkań readaptacyjnych i programów pomocowych dla osób uzależnionych (zwłaszcza jeśli chodzi o wsparcie finansowe) sprawia, że część z nich zbyt wcześnie wraca do dawnego środowiska, co grozi nawrotom choroby. Sytuację nieznacznie ratuje działający przy Ośrodku Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych „Rivotorto”. Zbyt niski kontrakt z NFZ spowodował przyjęcie w 2019 r. tylko 5,23 pacjentów (ich pobyt został zrefundowany przez NFZ). W Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych w Chęcinach jest 13 łózek. Hostel stwarza pacjentom po ukończonej terapii podstawowej rozpoczęcia życia w bezpiecznych dla nich, trzeźwych warunkach. Pozostawienie pacjentów bez możliwości pozostania w Hostel groziłoby nawrotom choroby i powrotem do starego życia. W dalszej konsekwencji, pacjent zmuszony jest do powrotu do Ośrodka i rozpoczęcia leczenia od początku, co skutkuje dodatkowymi kosztami związanymi z publiczną służbą zdrowia.

Kadra Ośrodka „San Damiano” to zespół 8 osób z wyższym wykształceniem pedagogicznym, psychologicznym i medycznym oraz 2 dyplomowane pielęgniarki. 6 osób posiada certyfikat Ministra Zdrowia w zakresie terapii uzależnień, 1 osoba posiada certyfikat instruktora terapii uzależnień. Ponadto, w Ośrodku pracuje 2 psychologów oraz 1 lekarz psychiatra.

W filii w Połańcu pracują 2 osoby z certyfikatem specjalisty psychoterapii uzależnień, 1 instruktor terapii uzależnień oraz lekarz psychiatra.

Franciszkańskie Centrum Terapii i Profilaktyki Uzależnień skupia swoje na działaniach w obszarze leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej. W procesie leczenia zajmuje się problemami całej rodziny kompleksowo. Rodzice pacjentów przebywających w Ośrodku mogą korzystać z terapii w poradniach: Poradni Leczenia Uzależnień oraz Poradni Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych.

Oferta terapeutyczna poradni w Chęcinach obejmuje również terapię grupową. Program terapii grupowej skierowany jest zarówno do rodziców, dzięki czemu mają oni poczucie, że nie pozostają sami ze swoimi problemami, jak również do osób uzależnionych.

Leczenie uzależnień, to podstawowe zadanie Ośrodka „San Damiano”, Hosteale skupiają swoje działania na ograniczaniu szkód i reintegracji społecznej. Otwarta formuła placówki i fakt koegzystencji trzech społeczności (terapeutyczna, lokalna, klasztorna) na jednym obszarze szczególnie sprzyja reintegracji i jest ewenementem wśród ośrodków leczenia uzależnień w Polsce.

Ośrodek we współpracy z innymi instytucjami i firmami prowadzi także działania profilaktyczne w szkołach gminy Chęciny. Profilaktyka dociera do dzieci, rodziców i pedagogów. Placówka od kilku lat współpracuje z podobnymi ośrodkami w Europie Środkowej, zwłaszcza na Słowacji i w Czechach.

Kwestia badań i monitoringu zawęży się do sporządzania zestawień statystycznych dla instytucji monitorujących służbę zdrowia i kwestie epidemiologiczne.

Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”

W Poradni Leczenia Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych, będącej w strukturach Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Nadzieja Rodzinie” w Kielcach, w roku 2019 przyjęto 176 pacjentów (122 mężczyzn i 54 kobiety). Podział wiekowy pacjentów leczących się w 2019 roku jest następujący:

- 0-18 lat - 12 osób;
- 19-65 lat - 163 osoby;
- ponad 65 lat - 1 osoba.

Łącznie udzielono 734 świadczenia, z czego 133 porady, 595 indywidualnych sesji psychoterapeutycznych oraz 6 sesji terapii dla rodzin osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Zatrudniony personel medyczny w Poradni Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych to: 1 lekarz, 3 specjalistów psychoterapii uzależnień oraz 1 psycholog.

Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” prowadzi również 2 placówki stacjonarne: Ośrodek dla Osób z Uzależnieniem od Substancji Psychoaktywnych w Pałęgach oraz Hostel dla Osób z Uzależnieniem od Substancji Psychoaktywnych w Kielcach.

W 2019 roku w Ośrodku przebywało 77 pacjentów (74 mężczyzn i 3 kobiety), w ramach 5662 świadczeń (osobodni). Przedział wiekowy pacjentów:

- 0-18 lat - 31 osób;
- 19-29 lat - 46 osób;
- ponad 30 lat – 0 osób.

Kadra Ośrodka: 1 lekarz psychiatra, 2 psychologów, 6 psychoterapeutów uzależnień, 1 pedagog.

W Hostelu w 2019 roku przebywało 28 pacjentów (25 mężczyzn i 3 kobiety), w ramach 3700 świadczeń (osobodni). Przedział wiekowy pacjentów:

- 0-18 lat - 1 osoba;
- 19-29 lat - 13 osób;
- ponad 30 lat – 14 osób.

Kadra: 1 psycholog, 2 psychoterapeutów uzależnień.

Kadra pracująca w placówkach leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych zauważa u pacjentów znaczący wzrost problemów w zakresie zaburzeń psychiatrycznych oraz osobowościowych. Ponadto nadal utrzymuje się zmniejszona średnia wieku przyjmowanych pacjentów. Na przestrzeni ostatnich lat do Ośrodka nadal przyjmowane są osoby małoletnie (15-17 lat). Wielu pacjentów zgłasza się do Ośrodka na mocy postanowienia sądu obligującego do nakazu leczenia, aż do ukończenia cyklu terapeutycznego. Większość pacjentów przyjeżdża do ośrodka z brakiem motywacji.

W grupie osób uzależnionych, które przyjmowane są w placówkach, dominującymi, zażywanyymi substancjami psychoaktywnymi są: dopalacze, mefedron, marihuana, leki zawierające pseudoefedrynę. Nadal spada odsetek pacjentów uzależnionych głównie od amfetaminy, kokainy, LSD oraz heroiny

Z punktu widzenia placówki, skala narkomanii jest niepokojąco wysoka, co powoduje konieczność podejmowania dalszych działań profilaktycznych i leczniczych, jak również kontynuowania inicjatyw już istniejących.

Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” w 2017/9 roku, przy wsparciu finansowym z różnych instytucji publicznych inicjowało szereg zadań publicznych, których intencją było kreowanie wśród młodych ludzi przekonania o korzyściach płynących z prowadzenia zdrowego trybu życia oraz życia w trzeźwości i bez stosowania używek. Stowarzyszenie zrealizowało m. in. następujące programy profilaktyki oraz programy readaptacji społecznej:

- „Wsparcie dla rodzin osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych” - zadanie współfinansowane ze środków Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii,

- „Realizowanie programów wspomagających proces terapeutyczny i rehabilitacyjny osób uzależnionych od narkotyków oraz członków ich rodzin” - zadanie współfinansowane przez Urząd Miasta Kielce,
- „Prowadzenie hostelu oraz zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od narkotyków po ukończonej terapii (dla min. 6 osób)”, projekt był realizowany w Hostelu dla Osób Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych w Kielcach - współfinansowany przez Urząd Miasta Kielce.
- „Organizowanie i realizacja działań na rzecz zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych” projekt był realizowany w Areszcie Śledczym w Kielcach - współfinansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego,
- „Aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób bezdomnych” – Stop wykluczeniu, projekt był realizowany w Areszcie Śledczym w Kielcach - współfinansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego,
- „Pomoc psychologiczno – terapeutyczna dla osób z problemem alkoholowym przebywających w Domach Pomocy Społecznej i innych placówkach wsparcia” projekt był realizowany w Hostelu dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Janinie oraz w Domu Readaptacyjnym w Szańcu - współfinansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego,
- Punkt Konsultacyjno-Diagnostycznego przy Miejskim Centrum Analityki, osiedle Niepodległości 3A, 33 – 100 Tarnów - działanie finansowane przez Szpital Kliniczny im. dr Józefa Babińskiego SPZOZ w Krakowie,
- „Punkt Konsultacyjno – diagnostyczny prowadzące anonimowo i bezpłatnie badania w kierunku HIV” PKD w Kielcach,

W Ośrodku Rehabilitacji Dla Osób Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych świadczone są oprócz pomocy terapeutycznej doradztwo zawodowe, pomoc w załatwianiu spraw życiowych, socjalnych. W ośrodku pacjenci motywowani są do podjęcia nauki szkolnej, a także mogą uzyskać pomoc w jej zorganizowaniu. Ponadto w Ośrodku jest prowadzona terapia poprzez pracę (ergoterapia), pobudzanie do konstruktywnych form spędzania czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań będących alternatywą dla dotychczasowego życia w nałogu. Pracownicy Ośrodka kładą nacisk na naprawę relacji rodzinnych swoich pacjentów służąc im wsparciem, konsultacjami indywidualnymi oraz organizując comiesięczne spotkania dla całych rodzin.

Stowarzyszenie Pomocy ARKA NOEGO Rodzinna Poradnia Leczenia Uzależnień i Wspóluzależnień

Stowarzyszenie Pomocy Arka Noego realizuje szereg projektów wspierających proces readaptacji społecznej. Poprzez terapię udzielamy wsparcia, a także kształtuje umiejętności pełnienia ról społecznych przez osoby uzależnione i/lub eksperymentujące z substancjami psychoaktywnymi. Celem stowarzyszenia jest promowanie zintegrowanych metod holistycznego podejścia do zdrowia poprzez organizację zajęć sportowych, rekreacyjnych i terapeutycznych oraz zajęć mających na celu wykształcenie wśród dzieci i młodzieży kompetencji społecznych i obywatelskich. Ponadto Poradnia systematycznie współpracuje z Młodzieżowymi Ośrodkami Wychowawczymi, Młodzieżowymi Ośrodkami Socjoterapii, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Sądami, jednostkami samorządu terytorialnego, którzy kierują osoby z przedmiotowym problemem celem jego eliminacji. Poniżej przedstawiono tabele określające ilość osób leczonych w placówce z powodu uzależnienia i/lub eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi, a także liczby porad udzielonych w przedmiotowym zakresie.

Okres	01.01.2019 r. – 31.12.2019 r.		
Porady			
Liczba pacjentów ogółem	w tym liczba dzieci	w tym liczba pacjentów powyżej 65 r. ż.	w tym kobiety
328	349	2	164

Źródło danych – Stowarzyszenie Pomocy ARKA NOEGO Rodzinna Poradnia Leczenia Uzależnień i Wspóluzależnień

Tabela 4. Dane dot. Poradni leczenia uzależnień dla dorosłych

Okres	01.01.2019 r. – 31.12.2019 r.		
Porady			
Liczba pacjentów ogółem	w tym liczba dzieci	w tym liczba pacjentów powyżej 65 r. ż.	w tym kobiety
2580	1494	2	1260

Źródło danych – Stowarzyszenie Pomocy ARKA NOEGO Rodzinna Poradnia Leczenia Uzależnień i Wspóluzależnień

Tabela 5. Dane dot. Poradni leczenia uzależnień dla nieletnich

W Poradni świadczenia udzielane są przez 1 lekarza, 1 specjalistę psychiatrii, 1 superwizora klinicznego, 1 psychoterapeutę, 1 specjalistę terapii uzależnień oraz 2 osoby będące w trakcie certyfikacji specjalisty terapii uzależnień.

Stowarzyszenie Pomocy Arka Noego Rodzinna Poradnia Leczenia Uzależnień i Współzależnień w 2019 r. realizowało następujące programy profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej :

- „Candis” specjalistyczny program dla użytkowników marihuany, którego uczestnikami było 11 osób. W ramach programu przeprowadzono 11 sesji, w 10 sesjach odnotowano 100% frekwencje, natomiast podczas 1 sesji odnotowano nieobecność jednego uczestnika;
- „Familylab” szkolenie skierowane głównie do rodziców. W ramach programu odbyły się 3 spotkania po 2 godziny;
- „Wzmacniania rodzin”, gdzie przeprowadzone zostały dwie 14-godzinne sesje, których uczestnikami byli dzieci i ich rodzice;
- Spotkania z rodzicami, które przeprowadzane są we wszystkich szkołach podstawowych na terenie Skarżyska-Kamiennej. W każdej z placówek przeprowadzona jest jedno spotkanie w roku;
- Grupa wsparcia dla osób z rodzin z problemem uzależnień.

Wśród osób zażywających substancje psychoaktywne powszechne jest przyjmowanie różnych tego typu środków, z kolei indywidualne modele konsumpcji obejmują używanie eksperymentalne, problemowe i uzależnieniowe. Wśród pacjentów Poradni substancji psychoaktywnych używają częściej mężczyźni, różnica ta jest widoczna przede wszystkim w regularnym i intensywnym ich zażywaniu. Wśród pacjentów Poradni znacznie rozpowszechnione jest używanie konopi indyjskich a niżeli innych substancji. Należy zaznaczyć, że konsumpcja heroiny oraz innych opioidów kształtuje się na niskim poziomie, jednak zażywanie tych właśnie środków narkotycznych wiąże się z najbardziej szkodliwymi formami konsumpcji.

Jednym z priorytetów działalności Stowarzyszenia Pomocy Arka Noego Rodzinnej Poradni Leczenia Uzależnień i Współzależnień jest przeciwdziałanie patologiom społecznym, z naciskiem na uzależnienia od alkoholu oraz środków odurzających i substancji psychotropowych, w tym celu:

- a) utrzymywana jest systematyczna współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, z placówkami oświatowymi i środowiskiem lokalnym, ośrodkami pomocy społecznej, z przedstawicielami straży policji i sądów;
- b) dążenie do budowania trwałej i efektywnej współpracy, pracownicy poradni utrzymują również ścisłe kontakty z przedstawicielami innych poradni psychologiczno - pedagogicznych z województwa świętokrzyskiego oraz innych instytucji działających w szeroko rozumianym sektorze służby zdrowia oraz pomocy społecznej;
- c) udzielane jest wsparcie dzieciom, młodzieży, ich rodzicom/opiekunom, nauczycielom;
- d) angażowanie się w różnorodne przedsięwzięcia lokalne;

- e) dążenie do pozyskania środków celem wdrożenia innowacyjnych metod terapeutycznych;
- f) zwiększanie zasobów kadrowych (w poradni zatrudnieni są zarówno doświadczeni specjaliści mający wysokie kwalifikacje zawodowe, jak i osoby młode, które czerpiąc z doświadczeń starszych pracowników, wnoszą do placówki propozycje nowych form działań, innowacyjnych rozwiązań, zgodnych z aktualnymi osiągnięciami nauki);
- g) zwiększanie kompetencji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i kursach.

Ośrodek Leczenia Zaburzeń Psychiczych i Uzależnień „ESKULAP” w Ostrowcu Świętokrzyskim

Z powodu uzależnienia i eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi w 2019 r. do Ośrodka Leczenia Zaburzeń Psychiczych i Uzależnień zgłosiło się 10 osób, w tym 9 mężczyzn i 1 kobieta. Łącznie w Ośrodku udzielono 26 porad. Przedział wiekowy osób zgłaszających się to 26-40 lat. W Ośrodku zatrudnionych jest 3 lekarzy i 3 specjalistów terapii uzależnień.

Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia

W skład Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia wchodzi: Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Absencyjnych (Detoksykacyjny), Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu XII – męski, Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu XIII – koedukacyjny i Poradnia Leczenia Uzależnień. W 2019 r. ilość osób leczonych z powodu uzależnienia i/lub eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi wyniosła 236, natomiast liczba udzielonych porad w ramach Poradni Leczenia Uzależnień wyniosła 461. W przypadku oddziałów, które rozliczane są tzw. osobodniem liczba porad nie jest możliwa do ustalenia.

W ramach psychoterapii uzależnienia są prowadzone elementy profilaktyki wskazującej, kierowanej do osób u których rozpoznano pierwsze objawy zaburzeń lub szczególnie zagrożonych rozwojem problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych, w związku z uwarunkowaniami biologicznymi, psychologicznymi czy społecznymi.

Dane z corocznych ankiet Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów alkoholowych „Leczenie uzależnienia od alkoholu” zbieranych przez WOTUW w placówkach terapii uzależnienia od alkoholu w województwie świętokrzyskim, będących pod nadzorem PARPA, dotyczą pacjentów uzależnionych od wielu substancji w tym alkoholu. Z danych Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w 2019 r. we wszystkich jednostkach WOTUW przyjęto 4723 pacjentów z czego 236 osób to osoby z rozpoznaniem uzależnienia od środków psychoaktywnych lub z rozpoznaniem współwystępowania uzależnienia od środków psychoaktywnych.

Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień Stowarzyszenia MONAR Kielce

W 2019 r. Poradnia w ramach przyznanej dotacji z Urzędu Miasta Kielce zaangażowana była w prowadzenie następujących przedsięwzięć:

1. Prowadzenie punktu konsultacyjnego z telefonem zaufania dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych i ich rodzin
2. Realizowanie programów wspierających proces terapeutyczny i rehabilitacyjny osób uzależnionych od narkotyków, oraz członków ich rodzin.
3. Prowadzenie Hostelu oraz zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od narkotyków po ukończonej terapii.

Dodatkowo Poradnia bierze czynny udział, poprzez udzielanie konsultacji i porad, podczas imprez pn. „Pożegnanie wakacji”, „Powitanie szkoły”, Koneckie Dni Profilaktyki. Kadra Poradni składa się z 8 osób. W tym 4 osoby posiadają certyfikat specjalisty psychoterapii uzależnień, 1 osoba w trakcie certyfikacji- jednocześnie osoba ta jest psychologiem z zawodu, 2 psychologów, 1 lekarza psychiatry i 1 sekretarki medycznej.

W 2019 r. liczba pacjentów leczonych w Poradni wynosiła 84 osoby. Poniższa tabela przedstawia liczę osób z uwzględnieniem wieku i płci.

Kategoria wiekowa	Mężczyźni	Kobiety	Razem
0-18	11	2	13
19-29	40	5	45
30-64	25	1	26
65 i więcej	0	0	0
Ogółem	76	8	84

Źródło danych – Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień Stowarzyszenie MONAR Kielce

Tabela 6. Dane z uwzględnieniem wieku i płci osób leczonych w Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień Stowarzyszenie MONAR Kielce

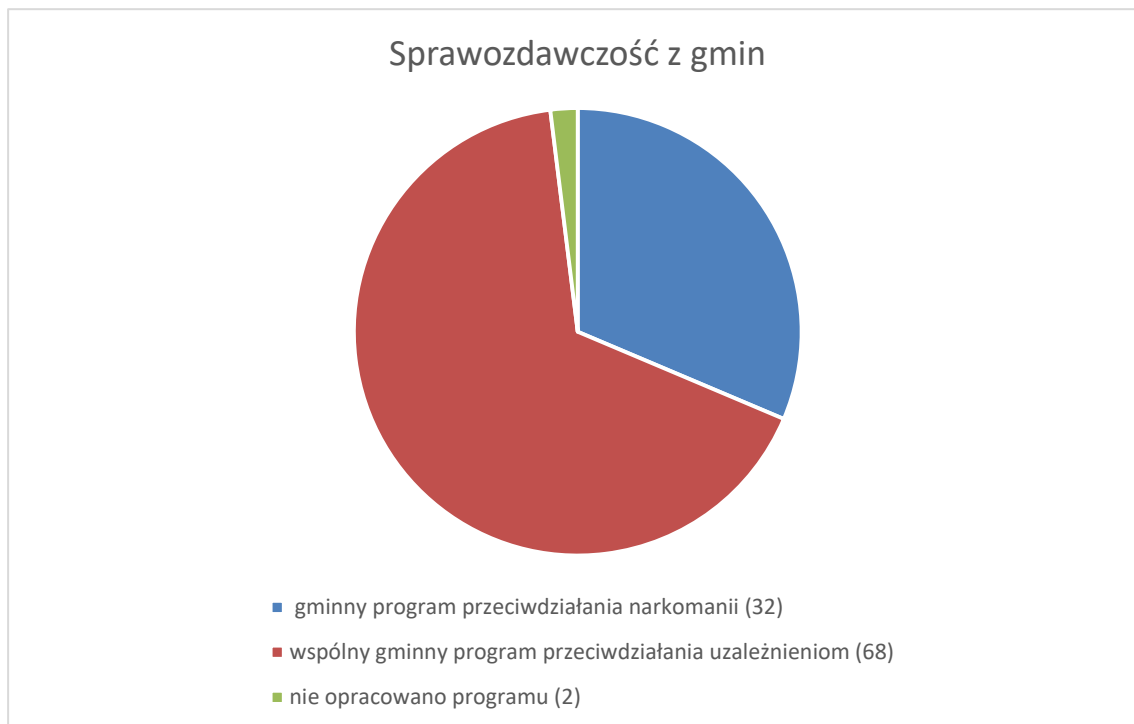
3. Synteza działań podejmowanych przez poszczególne samorządy lokalne województwa świętokrzyskiego w 2018 roku

Przeciwdziałanie narkomanii na szczeblu gminnym w 2018 roku

Poniższe informacje opracowano na podstawie kwestionariuszy sprawozdawczych dotyczących realizacji w 2018 roku Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii przesłanych przez jednostki samorządów terytorialnych z terenu województwa świętokrzyskiego. *Z uwagi na terminy sprawozdawczości, które podyktowane ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii dane w tym podrozdziale dotyczą 2018 roku.*

W 2018 roku wszystkie samorządy gminne z terenu województwa wywiązały się z obowiązku sprawozdawczości z realizacji działań Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii.

Z przesłanych ankiet wynika, że 32 gminy opracowały gminny program przeciwdziałania narkomanii, a 68 gmin opracowało wspólny gminny program przeciwdziałania uzależnieniom. Tylko dwie gminy, tj. Oksa i Moskorzew nie opracowały żadnego z powyższych dokumentów.

Wykres 1. Sprawozdawczość gminna w 2018 r.

Wysokość wydatków poniesionych w 2018 r. z rozdz. 85153 (zwalczanie narkomanii) na realizację działań gminnych programów w województwie świętokrzyskim wyniosła 1 136 511,90 zł, natomiast łączna wysokość wpływów z tzw. korkowego (wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, na podstawie art. 93 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) w całym województwie w 2018 r. wynosiła 21 080 998,60 zł.

DZIAŁANIA INFORMACYJNE I EDUKACYJNE

Gminy województwa świętokrzyskiego aktywnie włączały się w podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania temu zjawisku.

Najczęstszą formą wspierania działań informacyjno-edukacyjnych przez gminy województwa świętokrzyskiego, było podejmowanie działań edukacyjnych adresowanych do dzieci, młodzieży na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP, a także z pozamedycznego stosowania produktów leczniczych, których

używanie może prowadzić do uzależnienia (72,5 % gmin). Kolejnymi formami wspierania działań w ramach gminnych programów były:

- działania edukacyjne adresowane do rodziców na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP, a także z pozamedycznego stosowania produktów leczniczych, których używanie może prowadzić do uzależnienia – 38,2 % gmin,
- upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin – 37,2 % gmin.

Najrzadziej podejmowanymi działaniami przez samorzządy było: prowadzenie kampanii społecznych, adresowanych do rodziców i innych grup docelowych na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP, a także z pozamedycznego stosowania produktów leczniczych, których używanie może prowadzić do uzależnienia.

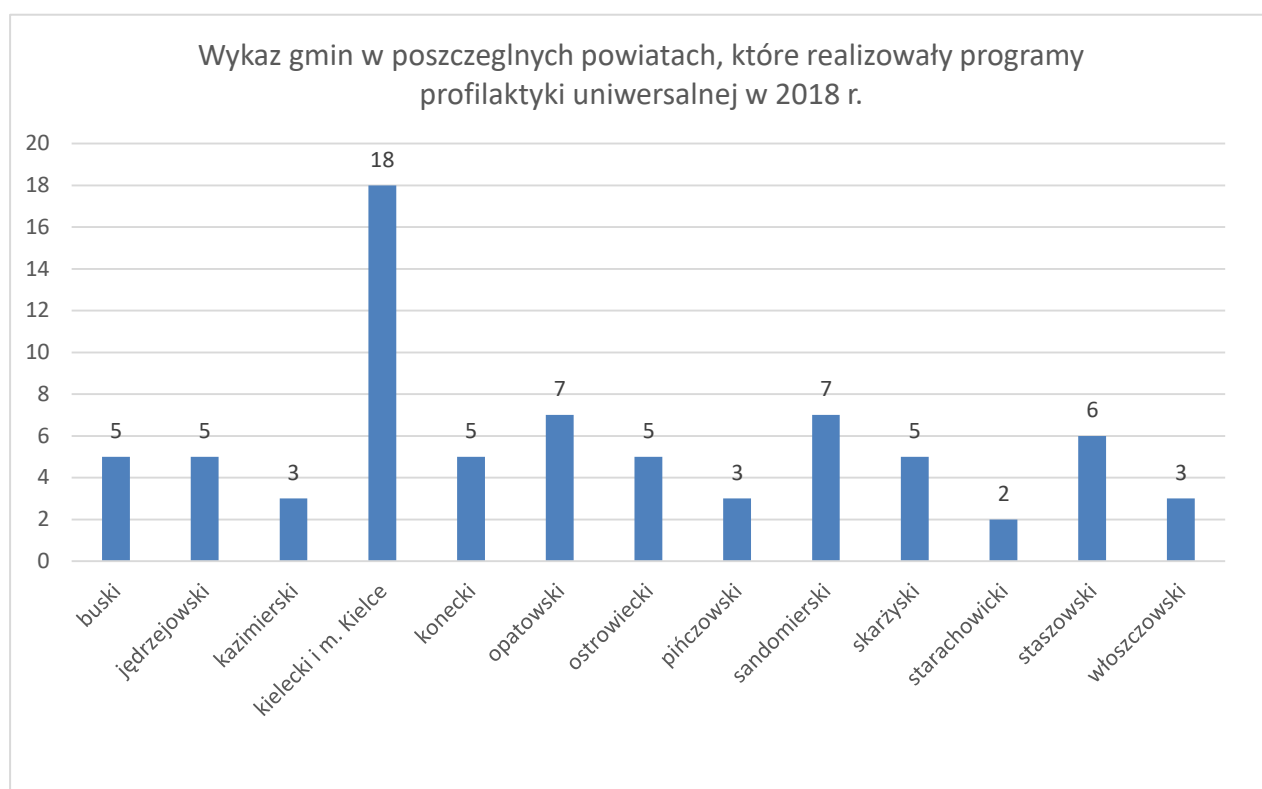

Wykres 2. Działania edukacyjne i informacyjne podejmowane przez gminy woj. świętokrzyskiego w 2018 r.

PROFILAKTYKA UNIWERSALNA, SELEKTYWNA I WSKAZUJĄCA

Jak wynika ze sprawozdawczości większość gmin województwa świętokrzyskiego, w 2018 roku wspierało programy profilaktyki uniwersalnej.

Z analizy pozyskanych sprawozdań wynika, iż najczęstszą formą działań profilaktyki uniwersalnej podejmowaną przez gminy w 2018 roku było wspieranie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym - przez 74 gminy. Tylko sześć gmin z terenu województwa świętokrzyskiego wspierało programy profilaktyki uniwersalnej dla młodych osób dorosłych (18-35 lat, np. studentów) zapobiegających używaniu narkotyków, natomiast 24 gminy województwa świętokrzyskiego wspierało programy profilaktyki uniwersalnej rozwijające kompetencje wychowawcze rodziców lub osób pracujących z dziećmi i młodzieżą.

Wykres 3. Realizacja programów profilaktyki uniwersalnej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym - wg powiatów

Na terenie województwa świętokrzyskiego 312 szkół oraz 199 placówek systemu oświaty innych niż szkoły realizowało programy profilaktyki uniwersalnej. Łącznie programami profilaktyki uniwersalnej zostało objętych 39560 osób, programami wczesnej interwencji i profilaktyki selektywnej – 580 osób, a programami profilaktyki wskazującej 45 osób.

Z analizy ankiet wynika, że programy wczesnej interwencji i programy profilaktyki selektywnej adresowane do środowisk zagrożonych, w szczególności dzieci i młodzieży ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją, wykluczeniem społecznym oraz osób używających środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji

psychoaktywnych w sposób okazjonalny realizowało 8 gmin województwa świętokrzyskiego, a programy profilaktyki wskazującej adresowane do jednostek lub grup wysoce narażonych na czynniki ryzyka, w szczególności do osób używających środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP w sposób szkodliwy – 2 gminy.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2018 r. w ramach gminnych programów przeciwdziałania narkomanii lub wspólnych gminnych programów przeciwdziałania uzależnieniom gminy wspierały realizację programów profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej. Programy te uzyskały rekomendacje Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Ośrodek Rozwoju Edukacji i Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Poniższa tabela przedstawia zestawienie ilościowe gmin wspierających realizację poszczególnych programów rekomendowanych oraz które to były programy.

Lp.	Program	Liczba gmin realizujących
1.	Archipelag Skarbów	13
2.	Fantastyczne Możliwości	0
3.	Program Domowych Detektywów	3
4.	Program Profilaktyczno-Wychowawczy Epsilon	0
5.	Program Wzmacniania Rodziny 10-14	0
6.	Przyjaciele Zippiego	5
7.	Szkoła dla Rodziców i Wychowawców	1
8.	Laboratorium Wiedzy Pozytywnej	0
9.	Spójrz inaczej dla klas 1-3	9
10.	Spójrz inaczej dla klas 4-6	9
11.	Program Trzy Koła	0
12.	Program Profilaktyczny Debata	8
13.	Program Unplugged	2
14.	Fred goes net	1
15.	Program Przeciwdziałania Młodzieżowej Patologii Społecznej	0
16.	Szkolna Interwencja Profilaktyczna	3

17.	Środowiskowa Profilaktyka Uzależnień	0
18.	Program wspomagania rozwoju psychospołecznego dzieci nieśmiałych	0
19.	Program wspomagania rozwoju psychospołecznego dzieci nielubianych przez rówieśników z powodu zachowań antyspołecznych	0
20.	Program Nauki Zachowania	1
21.	Profilaktyczny Bank Dobrych Praktyk	0
22.	ARS, czyli jak dbać o miłość	2

Tabela 7. Realizacja rekomendowanych programów

Z powyższych danych wynika, iż najczęściej w gminach realizowano programy: „Archipelag Skarbów” – 13 gmin, „Spójrz inaczej dla klas 1-3” – 9 gmin, „Spójrz inaczej dla klas 4-6” – 9 gmin oraz „program Profilaktyczny Debata” – 8 gmin. W żadnej gminie województwa świętokrzyskiego nie były realizowane następujące programy: Fantastyczne Możliwości, Program Profilaktyczno-Wychowawczy Epsilon, Program Wzmacniania Rodziny 10-14, Laboratorium Wiedzy Pozytywnej, Program Trzy Koła, Program Przeciwdziałania Młodzieżowej Patologii Społecznej, Środowiskowa Profilaktyka Uzależnień, Program wspomagania rozwoju psychospołecznego dzieci nieśmiałych, Program wspomagania rozwoju psychospołecznego dzieci nielubianych przez rówieśników z powodu zachowań antyspołecznych, Profilaktyczny Bank Dobrych Praktyk.

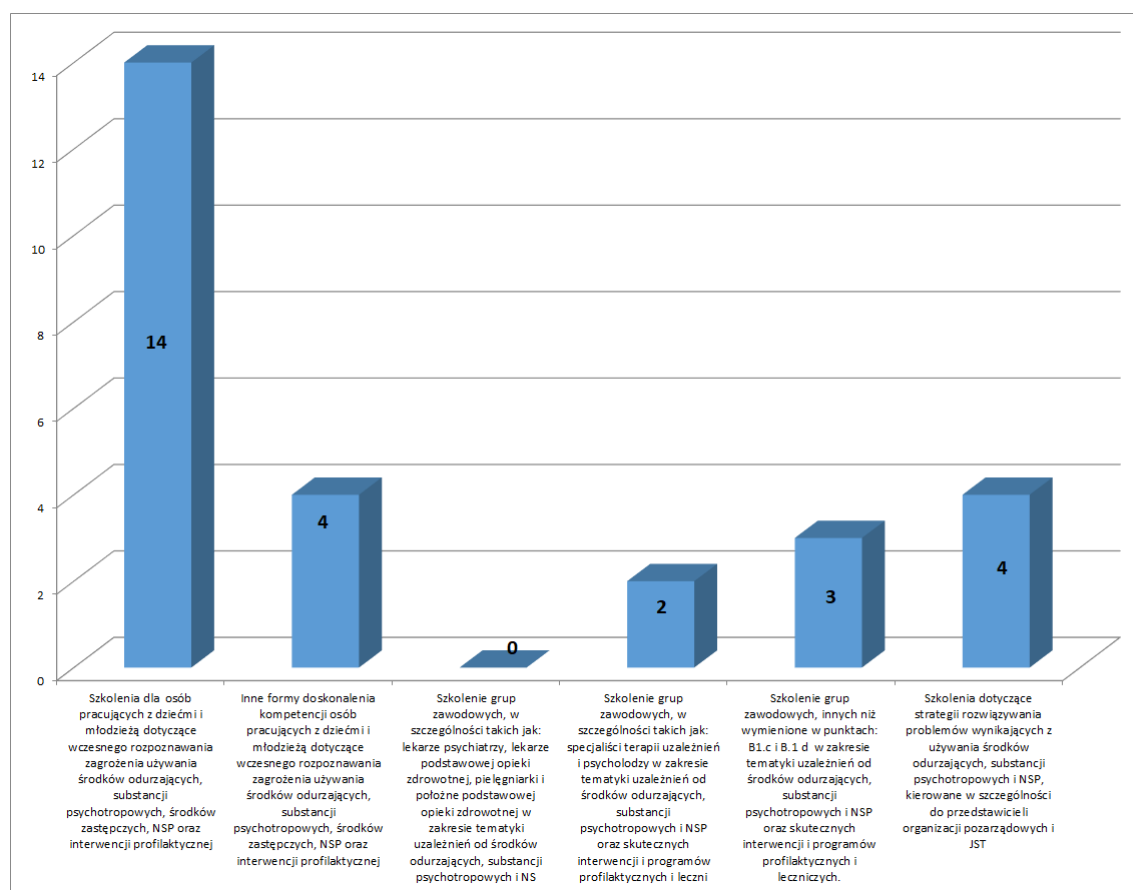

Wykres 4. Realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych wg powiatów

ROZWÓJ KADR UCZESTNICZĄCYCH W REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

18% gmin województwa świętokrzyskiego (19 gmin) wspierało finansowo lub podejmowało działania sprzyjające rozwojowi kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

Najczęściej samorządy gmin podejmowały działania polegające na szkoleniu osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczące wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP oraz interwencji profilaktycznej (14 gmin).

Wykres 5. Działania podejmowane przez samorządy gmin w obszarze rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii

Żadna gmina województwa świętokrzyskiego nie podejmowała działań w zakresie szkolenia grup zawodowych, w szczególności takich jak: lekarze psychiatry, lekarze podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki i położne podstawowej opieki zdrowotnej w zakresie tematyki uzależnień od środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP oraz skutecznych interwencji i programów profilaktycznych i leczniczych.

REDUKCJA SZKÓD, REHABILITACJA I REINTEGRACJA SPOŁECZNA

W ramach działań dotyczących redukcji szkód samorządy mogą finansować lub dofinansować następujące działania (z rozdz. 85153):

- noclegownie, w których mogą przebywać osoby uzależnione od narkotyków - liczba programów/placówek, liczba odbiorów,
- programy obejmujące wymianę igieł i strzykawek (zapobieganie zakażeniom przenoszonym drogą krwi – HIV, HBV i HCV itd.) liczba programów/placówek, liczba odbiorów,
- programy obejmujące testowanie w kierunku zakażeń krwiopochodnych (HIV, HBV i HCV) - liczba programów/placówek, liczba odbiorów,
- schroniska i punkty dziennego pobytu dla osób uzależnionych (świetlice, drop-in) liczba programów/placówek, liczba odbiorów,
- programy redukcji szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP, obejmujące działania jeszcze inne niż wyż. wymienione.

Jak wynika ze sprawozdawczości gmin z województwa świętokrzyskiego, w 2018 roku tylko trzy samorządy wsparły działania w zakresie redukcji szkód, a mianowicie: Skalbmierz, Ostrowiec Świętokrzyski i Starachowice. Gmina Skalbmierz dofinansowywała 1 noclegownię, natomiast gminy: Ostrowiec Św. i Starachowice wsparły programy redukcji szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP, obejmujące inne działania. Pozostałe działania nie zostały podjęte przez żadną gminę naszego województwa.

Z analizy pozyskanych danych wynika, iż tylko Miasto Kielce wsparło 2 hostele dla osób będących w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu. Wsparciem tym zostało objętych 35 osób. Żadna gmina województwa świętokrzyskiego nie wspierała mieszkań readaptacyjnych dla osób pozostających w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu.

W ramach gminnego programu (z rozdz. 85153) istnieje możliwość rozwijania dostępu do leczenia ambulatoryjnego dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP poprzez:

- rozwój i modernizację bazy materialnej podmiotów leczniczych prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od narkotyków lub używających ich w sposób szkodliwy,
- finansowanie (zakup usług, wspieranie, powierzenie) programów pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w ambulatoryjnych placówkach leczenia uzależnień,
- upowszechnianie informacji na temat placówek i programów ambulatoryjnych dla osób uzależnionych,

- inne działania, nie wymienione w powyższych punktach.

Działanie	buski	jędrzejowski	kazimierski	kielecki	konecki	opatowski	ostrowiecki	pińczowski	sandomierski	skarżyski	starachowicki	staszowski	włoszczowski
rozwój i modernizację bazy materialnej podmiotów leczniczych prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od narkotyków lub używających ich w sposób szkodliwy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
finansowanie (zakup usług, wspieranie, powierzenie) programów pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w ambulatoryjnych placówkach leczenia uzależnień	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
upowszechnianie informacji na temat placówek i programów ambulatoryjnych dla osób uzależnionych	2	2	2	4	0	2	1	1	1	2	2	1	1
inne działania, niż wymienione w powyższych punktach,	2	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0

Tabela 8. Działania podejmowane przez poszczególne powiaty województwa świętokrzyskiego.

Z analizy pozyskanych danych wynika, iż najczęstszą formą wsparcia tego kierunku przez samorządy gmin było upowszechnianie informacji na temat placówek i programów dla osób uzależnionych. Taką inicjatywę podejmowało 21 gmin (około 21% gmin województwa). Żaden samorząd nie wspierał rozwój i modernizację bazy materialnej podmiotów leczniczych prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od narkotyków lub używających ich w sposób szkodliwy.

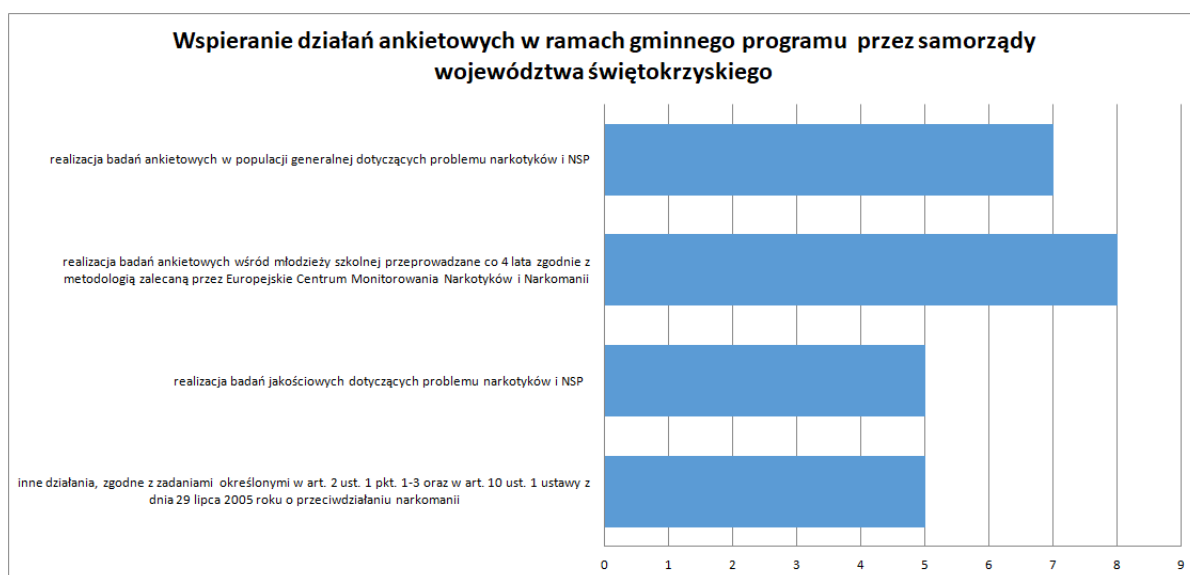
Jak wynika z danych pozyskanych od samorządów województwa, jedynie 3 gminy wspierały placówki ambulatoryjne lecznicze. Były to: Skarżysko-Kamienna (1 placówka), Starachowice (2 placówki) i Pawłów (1 placówka). Otrzymane informacje pokazują, że w Starachowicach 45 osób zostało objętych ambulatoryjnymi programami leczenia, w przypadku dwóch pozostałych gmin nie podano wartości liczbowych tego wskaźnika.

Żadna gmina z terenu województwa świętokrzyskiego w 2018 r. w ramach programów reintegracji społecznej i zawodowej nie dofinansowywała szkoleń/kursów zawodowych/staży pracy dla osób używających narkotyków szkodliwie oraz osób uzależnionych.

MONITOROWANIE SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W ZAKRESIE UŻYWANIA ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH, SUBSTANCJI PSYCHOTROPOWYCH I NSP ORAZ POSTAW SPOŁECZNYCH I REAKCJI INSTYTUCJONALNYCH

W ramach monitorowania sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych samorzady podejmowały :

- realizację badań ankietowych w populacji generalnej dotyczących problemu narkotyków i NSP,
- realizację badań ankietowych wśród młodzieży szkolnej przeprowadzane co 4 lata zgodnie z metodologią zalecaną przez Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii,
- realizację badań jakościowych dotyczących problemu narkotyków i NSP,
- inne działania, zgodne z zadaniami określonymi w art. 2 ust. 1 pkt. 1-3 oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Wykres 6. Wspieranie działań ankietowych w ramach gminnego programu przez samorzady województwa świętokrzyskiego

W 2018 roku, z zakresu badań działania podejmowane były przez 16 gmin (16 % gmin województwa).

Najczęstszą formą działań podejmowanych przez samorzady gminne z zakresu badań była realizacja badań ankietowych wśród młodzieży szkolnej przeprowadzane co 4 lata zgodnie z metodologią zalecaną przez Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii. Działanie to realizowało 8 gmin województwa świętokrzyskiego.

Z analizy nadesłanych ankiet, wynika również, że w ramach gminnego programu samorządy wspierały następujące działania:

- wdrażanie i prowadzenie monitoringu (polegającego na zbieraniu i analizie danych dotyczących epidemiologii i reakcji społecznej na problem narkotyków i narkomanii),
- szkolenia podnoszące kwalifikację osób zaangażowanych w prowadzenie monitoringu,
- inne działania, zgodne z zadaniami określonymi w art. 2 ust. 1 pkt. 1-3 oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Działanie	buski	jędrzejowski	kazimierski	kielecki	konecki	opatowski	ostrowiecki	pińczowski	sandomierski	skarżyski	starachowicki	staszowski	włoszczowski
wdrażanie i prowadzenie monitoringu (polegającego na zbieraniu i analizie danych dotyczących epidemiologii i reakcji społecznej na problem narkotyków i narkomanii)	2	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	1	0
szkolenia podnoszące kwalifikację osób zaangażowanych w prowadzenie monitoringu	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
inne działania, zgodne z zadaniami określonymi w art. 2 ust. 1 pkt. 1-3 oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabela 9 . Działania podejmowane przez poszczególne powiaty województwa świętokrzyskiego.

W ramach zadań własnych, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii samorządy gminne finansowały następujące działania:

- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy prawnej,
- prowadzenie działalności profilaktycznej w formie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów,
- dożywanie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Jak wynika z ankiet, 35 gmin województwa świętokrzyskiego wsparło działania związane z prowadzeniem działalności profilaktycznej w formie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, 21 gmin udzieliło pomocy prawnej rodzinom, w których występowały problemy narkomanii, a 8 gmin dożywiało dzieci uczestniczące w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

4. Działania podejmowane w roku 2019 ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 -2020

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 - 2020 powstał w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 - 2020, w zakresie celu operacyjnego pt. „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi”.

Nadrzędnym celem Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020 jest profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Realizację celu nadrzędnego Wojewódzkiego Programu zawarto w celach pośrednich, które obejmują:

- prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP; rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii;
- działania z zakresu profilaktyki (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej);
- prowadzenie redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej poprzez zwiększanie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych;
- monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych.

4.1. Prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP:

Działalność informacyjno - edukacyjna prowadzona przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

W 2019 roku Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał finansowo, realizował i podejmował szereg działań z zakresu edukacji zdrowotnej i upowszechniania informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych.

Na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym - zwalczanie narkomanii.

W ramach ogłoszonego konkursu ofert, jedno z zadań dotyczyło realizacji działań edukacyjnych i brzmiało: „Wspieranie działań o charakterze informacyjno - edukacyjnym mających na celu ograniczenie stosowania środków psychoaktywnych”

W ramach powyższego zadania, **Caritas Diecezji Kieleckiej** zrealizował projekt pn. „Mówimy NIE uzależnieniom”, skierowany do dzieci i młodzieży w wieku 6-18 lat z terenu 3 powiatów województwa świętokrzyskiego (Miasto Kielce, powiaty: kielecki i jędrzejowski). W projekcie uczestniczyły dzieci i młodzieży, w ilości 140 osób. Projekt miał na celu zapobieganie zażywaniu narkotyków, dopalaczy i środków uzależniających oraz wykształcenie postaw sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z paleniem tytoniu, piciem alkoholu oraz stosowaniem innych używek. W ramach zadania odbyły się spotkania tematyczne z psychologiem, psychoterapeutą dla dzieci/młodzieży nt. negatywnych skutków zażywania substancji zakazanych i ich negatywnego wpływu na rozwój i dalsze życie młodych ludzi. Przeprowadzono także zajęcia fizyczne, artystyczne oraz zorganizowano zamiejscowe wycieczki tematyczne, jako alternatywne formy spędzania wolnego czasu zapobiegające stosowaniu używek. Zorganizowano również warsztaty dla rodziców oraz wychowawców na temat jak rozpoznać, że dziecko jest uzależnione od substancji psychoaktywnych lub jest pod ich wpływem oraz jak rozmawiać z dzieckiem w takich sytuacjach. Dodatkowo omówiono kwestię jak reagować w przypadku kiedy dziecko wraca do domu pod wpływem używek. W ramach projektu zostały opracowane i opublikowane broszury informacyjne oraz plakaty dotyczące skutków zażywania substancji zakazanych przez dzieci i młodzieży oraz zawierające listy adresów i telefonów instytucji ofiarujących pomoc. Dzięki udziałowi w projekcie młodzież uzyskała informacje o mechanizmach

rzządzających człowiekiem uzależnionym i w jaki sposób mówić „NIE” narkotekom, nikotynie, alkoholowi i dopalaczom.

Polskie Towarzystwo Higieniczne Oddział Kielecki zrealizowało projekt pn. Przegląd Małych Form Teatralnych „Dopalacze – ryzykujesz życiem”. Projekt był skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu województwa świętokrzyskiego. Uczestnikami projektu byli młodzi ludzie, którzy najczęściej sięgają po różnego rodzaju substancje psychoaktywne. W realizację zadania zaangażowane zostały: Wojewódzka i Powiatowe Stacje Sanitarne – Epidemiologiczne. Projekt został przeprowadzony w formie Przeglądu Małych Form Teatralnych, jako poszerzenie standardowej edukacji prowadzonej w szkole. Do udziału w Przeglądzie przystąpiło 8 szkół ponadpodstawowych, obejmujących 72 uczniów i 18 nauczycieli. Projekt miał na celu zainteresowanie zarówno uczniów, jak i nauczycieli nieco inną formą spojrzenia na problem walki z dopalaczami. Uczniowie zainspirowani atrakcyjną formą przekazu treści o charakterze prozdrowotnym łatwiej przyswoili istotne i podstawowe zasady prowadzenia zdrowego stylu życia, wolnego od nałogów. Dzięki udziałowi w projekcie młodzież została uświadomiona o niebezpieczeństwach wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych. Przygotowane przez uczniów i nauczycieli autorskie spektakle mogą być wielokrotnie prezentowane przez szkołę w innych instytucjach oraz placówkach oświatowych w działaniach profilaktycznych i prozdrowotnych, propagujących zdrowy styl życia wolny od nałogów.

Na realizację powyższych działań w ramach zadania, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego przeznaczył kwotę 41 330 zł.

W kontekście realizacji przedmiotowego zadania, opracowano oraz udostępniono na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego wykaz podmiotów prowadzących leczenie uzależnień, w tym od substancji psychoaktywnych na terenie województwa w 2019 roku.

Ponadto, na stronie internetowej Urzędu udostępniono wykaz punktów konsultacyjno - diagnostycznych w zakresie HIV/AIDS w Polsce w 2019 roku.

Działalność informacyjno - edukacyjna prowadzona przez Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach

Wszystkie działania profilaktyczne wpisują się w realizowany na terenie naszego województwa program „Bezpieczne Świętokrzyskie na lata 2016 – 2020”, gdzie w jego założeniach i celach ujęto przeciwdziałanie patologiom społecznym w tym m.in. narkomanii.

Świętokrzyscy policjanci w roku 2019 r. prowadzali różnego rodzaju przedsięwzięcia na rzecz uświadamiania dzieci, młodzieży i osób dorosłych o konsekwencjach wynikających

z nieprzestrzegania przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz szkodliwości zażywania substancji psychoaktywnych. Jednym z celów prowadzonych działań edukacyjnych jest m.in.:

- podniesie poziomu wiedzy na temat zjawiska narkomanii w tym nowych substancji psychoaktywnych - dostępność, kontrola, odpowiedzialność prawna, wśród dorosłych
- podniesienie świadomości skutków zażywania narkotyków poprzez prowadzenie działań edukacyjnych opartych na profilaktyce rówieśniczej i zintegrowanej profilaktyce skierowanej do dzieci i młodzieży.

Podczas prowadzonych działań profilaktycznych w związku z ograniczeniem zjawiska zażywania „dopalaczy” świętokrzyscy policjanci od 01.01.2019 r. do 31.03.2019 r. na terenie woj. świętokrzyskiego przeprowadzili łącznie 215 spotkań z udziałem ponad 9.700 uczestników (dzieci, młodzież, dorośli). W wielu pogadankach współprowadzającymi byli przedstawiciele powiatowych stacji sanitarno – epidemiologicznych i oświaty. Prelekcje przeprowadzane były przede wszystkim w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Ponadto o zrealizowanych działaniach umieszczano informacje na policyjnych stronach internetowych oraz przekazywano lokalnym mediom – 27 razy.

Przykładowe przedsięwzięcia z KPP/KMP:

W dniach 11–12.04.2019 r. odbyła się XXVIII Ogólnopolska Konferencja Studenckich Kół Naukowych „Człowiek i jego środowisko” zorganizowana przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach. Na spotkanie przyjechali studenci z kół naukowych z całej Polski. Jednym z prelegentów spotkania była policjantka z Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Kielcach, która przedstawiła najnowsze dane związane z problemem uzależnień od środków psychoaktywnych. Kampania miała na celu zwiększenie świadomości wśród studentów wobec ewentualnego zagrożenia dla zdrowia, a nawet życia oraz o konsekwencjach prawnych wynikających z posiadania narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych.

W 2019 r. policjanci z KPP w Ostrowcu Świętokrzyskim uczestniczyli w VI edycji kampanii pn. „Stop dopalaczom” zorganizowanej przez Miejskie Centrum Kultury w Ostrowcu Św. Działania odbywały się na płycie ostrowieckiego rynku. Głównym założeniem tego przedsięwzięcia było poinformowanie lokalnej społeczności o szkodliwości zażywania dopalaczy oraz konsekwencji prawnych ich posiadania. Dodatkowo rozmawiano na temat uzależnień od nikotyny i alkoholu. Rozdawano również opaski odblaskowe z napisem „Stop dopalaczom” pozyskane z Urzędu Miasta w ilości około 800 sztuk.

W styczniu 2019 r. policjanci z KPP w Skarżysku-Kamiennej uczestniczyli w *V Gali Profilaktyki „PaT” i Wolontariatu* w sali widowiskowej Miejskiego Centrum Kultury w Skarżysku – Kamiennej. Patronat nad imprezą objął Starosta Skarżyski i Prezydent Miasta Skarżyska-Kamiennej. Zebrani widzowie dowiedzieli się, że najważniejszym celem i założeniem programu „Profilaktyka, a Ty” jest promowanie wśród młodzieży życia wolnego od uzależnień. Głównym punktem wydarzenia było przedstawienie teatralne „American Dream” opowiadające o grupie przyjaciół, którzy zaprzepaścili szansę na światowy, muzyczny sukces za sprawą narkotyków, alkoholu i złych decyzji. W role bohaterów spektaklu wcielili się uczniowie Zespołu Szkół Transportowo – Mechatronicznych oraz skarżyskich liceów. Na scenie zaprezentował się także zespół muzyczny w skład, którego wchodzi uczniowie skarżyskiego mechatronika. Po artystycznych występach podziękowano wszystkim skarżyskim wolontariuszom. Na zakończenie wszyscy uczestnicy gali uroczystie zaśpiewali Hymn „PaT – u” „Nie wracajmy jeszcze na ziemię”.

W dniu 20.05.2019 r. policjanci z KPP w Starachowicach uczestniczyli w konferencji, która odbyła się w ramach kampanii informacyjno-edukacyjnej „Narkotyki i dopalacze zabijają” w Starachowickim Centrum Kultury. W konferencji wzięli również udział: przedstawiciel z IPA Region Centrum Kielce oraz z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Starachowicach. Na początku spotkania uczniowie zostali zapoznani z założeniami kampanii „Narkotyki i dopalacze zabijają”, szkodliwością zażywania narkotyków oraz zaprezentowano spot filmowy kampanii. Następnie głos zabrał gość specjalny spotkania, który opowiedział o swoich doświadczeniach życiowych z przeszłości. Przestrzegał zebranych przed zażywaniem narkotyków, mówił jak wyglądała jego trudna droga wyjścia z uzależnienia od substancji psychoaktywnych. Opowiedział także w jaki sposób uzależnienie doprowadziło go do konfliktów z prawem. Ten specjalny „wykładowca” podzielił się swoimi doświadczeniami również z okresu, gdy odbywał bezwzględną karę pozbawiania wolności w związku z narkotykowym procederem. Uczniowie z uwagą słuchali opowieści osoby, która dała świadectwo swoich doświadczeń życiowych związanych z zażywaniem narkotyków i dopalaczy. Wskazano szkodliwy wpływ na zdrowie i życie a także uświadamiano jakie mogą być konsekwencje prawne posiadania zabronionych substancji. W konferencji wzięło udział ok. 300 uczestników.

W maju 2019 r. policjanci z KPP w Starachowicach, w ramach *XVI Świętokrzyskich Dni Profilaktyki*, wspólnie z pracownikami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej zorganizowali szereg działań profilaktycznych dla młodzieży z dotyczących profilaktyki uzależnień. Jednym z przedsięwzięć był „Przegląd filmów profilaktycznych” – akcja skierowana do uczniów szkół podstawowych. W tegorocznej edycji w dniu 27.05.2019 r. w kinie „Kotłownia” w Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach, udział wzięli uczniowie szkół podstawowych z terenu miasta

Starachowice. Projekcja filmów profilaktycznych dotyczyła tematów zażywania substancji psychoaktywnych, używania przemocy oraz zachowań ryzykownych. Filmy poruszały również tematykę konfliktu pokoleń i przedwczesnej inicjacji seksualnej. Na zakończenie młodzież wysłuchała podsumowania, podczas którego policjantka i przedstawiciel sanepidu przekazali informacje odnoszące się do w/w tematów oraz poruszyli zagadnienie o odpowiedzialności prawnej.

Działalność informacyjno - edukacyjna prowadzona przez Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

W trosce o zdrowie publiczne, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa świętokrzyskiego podejmowali w 2019 r. szereg inicjatyw o charakterze informacyjno – edukacyjnym, mających na celu przekazywanie wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia lub życia ludzi spowodowanych zażywaniem tzw. „dopalaczy”, profilaktyki uzależnień oraz skali problemu dotyczącej zatruć środkami zastępczymi.

Adresatami tych działań byli przede wszystkim uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych oraz średnich, rodzice, nauczyciele, opiekunowie, a także wychowankowie domów dziecka czy też domów poprawczych i ich opiekunowie, uczestnicy wypoczynków zimowych i letnich oraz uczestnicy obozów.

W ramach podejmowanych inicjatyw prozdrowotnych, organizowano szkolenia, konferencje oraz spotkania edukacyjne, w trakcie których poza wykładami rozdawano materiały edukacyjne (ulotki, broszury), a także wyświetlano filmy o tzw. „dopalaczach” i profilaktyce uzależnień.

Internet – zamieszczenie na stronach internetowych PSSE informacji dotyczącej Przeglądu Małych Form Teatralnych pod hasłem „Dopalacze – ryzykujesz życiem”, informacji dotyczącej konferencji „Środki psychoaktywne w środowisku szkolnym – jak przeciwdziałać zagrożeniom?” oraz informacji „Jak rozmawiać z dzieckiem które podejrzewamy o zażywanie dopalaczy”. Zamieszczono także informacje promujące kampanię edukacyjno – profilaktyczną Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji „Narkotyki i dopalacze zabijają. Szkoda Ciebie na takie patoklimaty”.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Staszowie w lokalnej prasie zamieścił artykuł pt. „Dopalacze to narkotyki! Komunikat dla rodziców i opiekunów” oraz wspólnie z Powiatowym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli zorganizował występ aktorów z Teatru Krakowskiego Kurtyna z przedstawieniem profilaktycznym, podczas którego zostały pokazane problemy związane z używaniem dopalaczy.

Organizowano prelekcje spotu, konferencje oraz imprezy promujące kampanię edukacyjno – profilaktyczną MSWiA pt. „Narkotyki i dopalacz zabijają. Szkoda Ciebie na takie patoklimaty”.

Wybrane wydarzenia, w których brał udział Oddział Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Kielcach wspólnie z Państwowymi Powiatowymi Inspektorami Sanitarnymi województwa świętokrzyskiego:

1. Konferencja szkoleniowa pt. „Środki psychoaktywne w środowisku szkolnym – jak przeciwdziałać zagrożeniom?”, która miała miejsce w siedzibie Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach. Patronatem honorowym wydarzenia był Świętokrzyski Kurator Oświaty. Adresatami konferencji byli nauczyciele, pedagodzy szkolni oraz przedstawiciele służb sanitarnych. Rozmawiano m.in. na temat zagrożeń wynikających z zażywania środków psychoaktywnych przez uczniów, przedstawiono diagnozę problemu uzależnień od tych środków w woj. świętokrzyskim, kierunki zagrożeń oraz propozycje działań profilaktycznych.
2. Konferencja dla nauczycieli i pedagogów „ Współczesne zagrożenia dzieci i młodzieży w wieku szkolnym”, która odbyła się w Sali Kameralnej Filharmonii Świętokrzyskiej im. Oskara Kolberga w Kielcach. Organizatorem konferencji było Polskie Towarzystwo Higieniczne Oddział w Kielcach we współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Kielcach. Podczas konferencji poruszano tematy dotyczące profilaktyki dopalaczy, profilaktyki tytoniowej, uzależnień od urządzeń elektronicznych, zdrowego żywienia i aktywności fizycznej.
3. Konkurs – w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach odbył się Wojewódzki Przegląd Małych Form Teatralnych pt. „Dopalacze – ryzykujesz życiem” ukazujący problem stosowania substancji psychoaktywnych, tzw. „dopalaczy” widziany oczami młodzieży. Na scenie Wojewódzkiego Domu Kultury wystawiono 8 spektakli według autorskich scenariuszy z ośmiu szkół ponadpodstawowych województwa świętokrzyskiego. Przedstawienia miały charakter profilaktyczno - edukacyjny. Organizatorami przeglądu byli: Polskie Towarzystwo Higieniczne i Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. W komisji konkursowej Przeglądu zasiadali: Władze Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Higienicznego w Warszawie, przedstawiciele Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach, przedstawiciel środowiska teatralnego w Kielcach, przedstawiciel Kuratorium Oświaty w Kielcach, przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego województwa świętokrzyskiego oraz przedstawiciel Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach.
4. Impreza edukacyjna „Noc biologów” – odbyła się w Instytucie Biologii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, której głównym celem było popularyzowanie nauk biologicznych i kierunków przyrodniczych. W ramach imprezy odbyły się różnorodne wykłady, pokazy i warsztaty. Przedstawiciele Wojewódzkiej Stacji

Sanitarно-Epidemiologicznej w Kielcach odpowiadając na zaproszenie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego zaprezentowali następujące tematy: „Wybrane choroby cywilizacyjne – od kleszczy po środki psychoaktywne” „Prawidłowe zachowania świadomego konsumenta”.

Działalność informacyjno - edukacyjna prowadzona przez Kuratorium Oświaty w Kielcach

Działania podejmowane przez Kuratorium Oświaty w Kielcach w zakresie przeciwdziałania narkomanii skierowane były nie tylko do nauczycieli ale również do uczniów oraz ich rodziców. Dla realizacji tych zadań Kuratorium Oświaty podejmuje ścisłą współpracę z różnymi podmiotami w celu uzyskania najlepszych efektów w zakresie profilaktyki. Wszystkie podejmowane działania służą utrwalaniu bezpiecznego modelu szkoły oraz widzeniu profilaktyki narkomanii jako stałego elementu kompleksowych działań dydaktycznych i wychowawczych.

Do takich działań należą:

- prowadzenie na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Kielcach www.kuratorium.kielce.pl zakładki pt. bezpieczeństwo i profilaktyka, gdzie udostępnione są m.in. telefony do odpowiednich instytucji, procedury postępowania w szkole, odpowiednia literatura,
- informowanie poprzez stronę o m.in.: kampaniach ogólnopolskich skierowanych do dzieci i młodzieży „Narkotyki i dopalacze zabijają. Szkoda Ciebie na takie patoklimaty”, „Nie hejtuję – reaguję”,
- współorganizowanie XXVII Konferencji naukowo - szkoleniowej **„Rodzina polska w koncepcji odradzającego się państwa po 100 latach odzyskania niepodległości w 1918 roku” oraz seminariów instruktażowych:**
  - Procedura sądowego kierowania na leczenie odwykowe, Rola kuratora sądowego,
  - Nowe Substancje Psychoaktywne – Dopalacze jako narkotyki XXI wieku,
  - Rola Policji w realizacji procedury „Niebieskie Karty”. Algorytmy postępowania kadry pedagogicznej w przypadku ujawnienia u uczniów czynów karalnych i występowania przejawów demoralizacji,
- organizowanie wraz ze Świętokrzyskim Centrum Edukacji i Profilaktyki w Kielcach bezpłatnych szkoleń dla pracowników placówek z woj. świętokrzyskiego pt. „Narkotyki i dopalacze w szkole XXI Wieku”,
- przekazywanie do placówek oświatowych publikacji „Miłość, wolność i odpowiedzialność” – poradnik dla rodziców, wychowawców i duszpasterzy, w której poruszany jest m.in. problem ochrony dzieci przed uzależnieniami,

- zamieszczanie na stronie poradników dla dyrektorów szkół i organów prowadzących szkoły zawierających zbiór rekomendacji oraz wytycznych dotyczących działań profilaktycznych związanych z ryzykiem wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa w szkole lub placówce wraz ze wskazaniem obowiązujących przepisów i odpowiedzialności,
- zapoznawanie z wynikami badań nt. używania alkoholu i narkotyków przez młodzież prowadzonych przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Pracownię Badań i Inicjatyw Społecznych,
- udzielanie doraźnych porad nauczycielom, rodzicom w sprawach związanych z uzależnieniem od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

Dbanie o bezpieczeństwo młodego człowieka i stosowanie różnorodnych metod wychowania i kształcenia jest wspólnym przedsięwzięciem Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty i wielu innych podmiotów jak Policja, Sąd Rejonowy w Kielcach, Świętokrzyskie Centrum Edukacji i Profilaktyki w Kielcach. Działaniom tym towarzyszy jeden cel – aby zagwarantować każdemu dziecku dobre przygotowanie do udziału w życiu społecznym na każdym etapie edukacyjnym w poczuciu bezpieczeństwa i ze świadomością umiejętnego radzenia sobie z zagrożeniami.

4.2 Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii

Działania prowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w zakresie rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii

W 2019 roku Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał finansowo, realizował i podejmował szereg inicjatyw z zakresu rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

Na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym - zwalczanie narkomanii.

W ramach ogłoszonego konkursu ofert, jedno z zadań dotyczyło między innymi organizacji szkoleń edukatorów, rodziców i wychowawców z zakresu zagrożeń i konsekwencji wynikających z używania substancji psychoaktywnych i brzmiało: *„Wspieranie rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii.”*

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego udzielił wsparcia finansowego dla Fundacji Wychowanie i Profilaktyka im. Jana Pawła II, która zrealizowała projekt „ARCHIPELAG SKARBÓW”. W toku realizacji powyższego zadania, Fundacja Wychowanie i Profilaktyka im. Jana Pawła II zrealizowała projekt pn. „Archipelag Skarbów”. Był on skierowany do nastolatków w okresie dojrzewania oraz do ich rodziców i nauczycieli. Realizacja zadania odbywała się w szkołach podstawowych i średnich na terenie województwa świętokrzyskiego oraz w salach udostępnionych przez Domy Kultury, szkoły i urzędy. W ramach realizacji zadania odbyły się spotkania z młodzieżą, rodzicami z nauczycielami. Spotkania dla rodziców trwały 1 godzinę dydaktyczną, a szkolenia dla kadry pedagogicznej 2 godziny dydaktyczne. Szkolenia dla opiekunów młodzieży miały na celu pomoc w dostosowaniu szkolnych programów wychowawczych i profilaktycznych do mentalności obecnego młodego pokolenia. Ponadto, nauczyciele będą kontynuować profilaktykę rozpoczętą podczas udziału w projekcie, na lekcjach wychowawczych i zajęciach z wychowania do życia w rodzinie. Podczas spotkań z rodzicami szczególny nacisk kładziono na aspekt umiejętności dobrej komunikacji, niezbędnej w wychowywaniu nastolatka.

W ramach działań podejmowanych w zakresie rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii, wypożyczono walizkę „Drug - Box” będącą w posiadaniu Departamentu Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego, która zawiera atrapy narkotyków. Walizka była wykorzystywana jako narzędzie dydaktyczne podczas szkoleniach w ramach Świętokrzyskich Dni Profilaktyki.

W ramach rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii uczestniczono:

- w konferencji pt. „Rola samorządów w przeciwdziałaniu HIV - Fast Track Cities”. Konferencja miała na celu zwiększenie skuteczności działań różnych programów prewencji HIV, zmniejszenie negatywnego wpływu stygmatyzacji i dyskryminacji osób żyjących z HIV oraz stworzenie wspólnej platformy internetowej do współpracy międzynarodowej i prezentacji lokalnych działań.
- w XXVI edycji Konferencji obradującej corocznie pod hasłem „Człowiek żyjący z HIV w rodzinie i społeczeństwie”, organizowanej przez Polską Fundację Pomocy Humanitarnej „Res Humanae” we współpracy z Krajowym Centrum Ds. AIDS, podczas której przekazano najaktualniejszą wiedzę z zakresu pomocy, profilaktyki i strategii działań w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV.

Działalność prowadzona przez Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach z zakresu rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii

W ramach prowadzonych szkoleń dot. problematyki narkotykowej dla osób dorosłych (pedagodzy, rodzice, rodziny zastępcze, pracownicy socjalni) wykorzystywana była walizka z atrapami narkotyków „Drug-box”. Aktualnie w garnizonie świętokrzyskim są 4 takie walizki tj. w: KWP w Kielcach, KPP w Busku-Zdroju, KPP w Ostrowcu Świętokrzyskim i KPP w Staszowie. Ponadto wykorzystywana jest również walizka, w której znajdują się atrapy narkotyków i nowych środków psychoaktywnych, a także akcesoria i przedmioty wykorzystywane m.in. do przechowywania i palenia środków odurzających i dopalaczy.

Dodatkowo w celu ograniczenia zjawiska narkomanii wykorzystywane jest narzędzie w postaci *Krajowej mapy zagrożeń bezpieczeństwa*, gdzie na terenie woj. świętokrzyskiego mieszkańcy zgłosili w kategorii *używanie środków odurzających* ogółem 178 takich przypadków. Każde zgłoszenie jest weryfikowane przez policjantów i w przypadku potwierdzenia zagrożenia niezwłocznie podejmowane są działania zmierzające do jego wyeliminowania.

W 2019 r. dniu 02.04.2019 r. miała miejsce w woj. świętokrzyskim inauguracja ogólnopolskiej kampanii o charakterze edukacyjno-profilaktycznym pt. „Narkotyki i dopalacze zabijają”. Rozpoczęła się ona wideokonferencją w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Kielcach w której uczestniczyło kierownictwo z podległych jednostek terenowych. Tego samego dnia odbyła się konferencja prasowa z udziałem Wojewody Świętokrzyskiego i przedstawicieli innych instytucji w Świętokrzyskim Urzędzie Wojewódzkim w Kielcach. Inauguracje powyższej kampanii również się odbyły się w KPP/KMP garnizonu świętokrzyskiego poprzez:

- przeprowadzenie spotkań w wybranych placówkach oświatowych,
- zorganizowanie stoiska profilaktycznego,
- umieszczenie informacji na policyjnych stronach internetowych,
- Informacje skierowaną do lokalnych mediów,
- zorganizowanie konferencji w Domu Kultury,
- rozdawanie ulotek informujących o szkodliwym działaniu narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych.

Podczas prowadzonych działań profilaktycznych w związku z prowadzoną w/w kampanią świętokrzyscy policjanci od kwietnia do grudnia 2019 r. na terenie woj. świętokrzyskiego przeprowadzili ponad 800 różnego rodzaju przedsięwzięć (spotkań, konferencji, festynów, debat,

pikników)z udziałem ponad 45.000 uczestników (dzieci, młodzież, dorośli). Prelekcje przeprowadzane były przede wszystkim w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Ponadto ponad 200 razy o zrealizowanych działaniach informowano na policyjnych stronach internetowych oraz w 30 przypadkach informacje umieszczały lokalne media.

4.3 Profilaktyka

W 2019 roku Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał finansowo i merytorycznie oraz podejmował inicjatywy z zakresu szeroko rozumianej profilaktyki.

Podczas czynnego uczestnictwa w XVII Festiwalu Zdrowia w Busku - Zdroju im. Zbigniewa Kociuby, zostały wygłoszone prelekcje nt. „ Jak zaburzenia psychiczne wpływają na choroby serca i inne schorzenia somatyczne” przez lek. med. Andrzeja Pluteckiego i „Zaburzenia ze spektrum autyzmu –charakterystyka oraz wybrane metody pracy terapeutycznej” przez psych. Andrzeja Matuszewskiego.

Na XIX Świętokrzyskich Dożynkach Wojewódzkich w Opatowie, organizowanych przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, Starostę Opatowski, Burmistrz Miasta i Gminy Opatów oraz Prezes Świętokrzyskiej Izby Rolniczej zorganizowano stoisko z materiałami informacyjno-edukacyjnymi z zakresu profilaktyki narkomanii, profilaktyki HIV/AIDS oraz promocji zdrowego stylu życia i odżywiania. Podczas przedsięwzięcia lekarze i terapeuci ze Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy udzielali porad w zakresie uzależnień, możliwości uzyskania oraz szukania pomocy w tym zakresie, a materiały informacyjno-edukacyjne zostały rozpropagowane wśród uczestników dożynek.

Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym - zwalczanie narkomanii.

W ramach ogłoszonego konkursu ofert, jedno z zadań dotyczyło realizacji programów profilaktycznych pt. *„Wspieranie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej*. Udzielono wsparcia finansowego na realizację programów profilaktycznych o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w tym programów profilaktyki uniwersalnej.

W celu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym Fundacja HOMINE zrealizowała projekt pn. „Punkt konsultacyjny Bodzentyńska 10”, skierowany do mieszkańców województwa świętokrzyskiego, w tym mieszkańców powiatów: kieleckiego, koneckiego, skarżyskiego, pińczowskiego i włoszczowskiego. Zadanie było skierowane zarówno do młodzieży, jak i dorosłych. Osoby odwiedzające Punkt konsultacyjny, w ramach konsultacji uzyskały wiedzę na temat istniejących zagrożeń wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych, w tym NSP oraz odżywek i suplementów diety. Podczas konsultacji uczestnicy dowiedzieli się jak wygląda leczenie osoby chorej – uzależnionej, gdzie uzyskać pomoc w przypadku wystąpienia problemu z używaniem substancji psychoaktywnych, czym są uzależnienia behawioralne i chemiczne oraz jakie zagrożenia wiążą się z nadużywaniem leków bez recepty. Dodatkowo osoby, które skorzystały z konsultacji, zostały poinstruowane jak zmniejszyć ryzyko wystąpienia zachowań sprzyjających zakażeniom HIV oraz gdzie można wykonać anonimowy test w kierunku wykrycia HIV. Wyjaśniano różnice między HIV i AIDS oraz przekazywano informacje dotyczące innych chorób przenoszonych drogą płciową i krwiopochodną. Priorytetowymi zadaniami Punktu konsultacyjnego były: zapobieganie różnym działaniom ryzykownym, kształtowanie postaw aprobujących abstynencję od substancji psychoaktywnych, pogłębianie wiedzy na temat zdrowotnych, społecznych i prawnych konsekwencji używania substancji psychoaktywnych oraz możliwość uzyskania pomocy. Dyżury w Punkcie konsultacyjnym odbywały się w trzy soboty każdego miesiąca w godzinach 8:00 do 13:00. Dyżur pełniło dwóch terapeutów oraz doradca HIV/AIDS. W sumie zrealizowano 30 dyżurów i udzielono porad 80 osobom. Dodatkowo każda osoba, korzystająca z porad i konsultacji otrzymała pakiet materiałów informacyjnych na temat różnego rodzaju uzależnień oraz zagrożeń takich jak HIV i AIDS.

Ponadto, w następstwie realizacji zadania publicznego pod nazwą: *„Wspieranie działań mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego wśród mieszkańców województwa świętokrzyskiego”* Zarząd Województwa Świętokrzyskiego udzielił wsparcia finansowego dla Fundacji Wychowanie i Profilaktyka im. Jana Pawła II, która zrealizowała projekt „ARCHIPELAG SKARBÓW”. W ramach realizacji zadania odbyło się w sumie 8 spotkań z młodzieżą, 8 spotkań z rodzicami oraz 8 spotkań z nauczycielami. Był to wieloaspektowy program profilaktyczny, mający na celu przeciwdziałanie całemu spektrum zachowań ryzykownych i problemowych występujących wśród młodzieży. Projekt zakładał szerokie zajęcie się problemami dotyczącymi młodych ludzi m.in. poruszono tematykę przedwczesnej inicjacji seksualnej nastolatków i nasilających się przypadków myśli samobójczych wśród młodych dziewcząt. Dzięki udziałowi w projekcie młodzi ludzie dowiedzieli się jak sobie radzić w trudnych sytuacjach, często spotykających ich w okresie dojrzewania, jakie zagrożenia niosą za sobą używki, pornografia, przedwczesna inicjacja seksualna, myśli samobójcze czy wrogie relacje w grupie rówieśniczej. Dzięki udziałowi w projekcie młodzi ludzie dowiedzieli się jak sobie radzić w trudnych sytuacjach,

często spotykających ich w okresie dojrzewania, jakie zagrożenia niosą ze sobą używki, pornografia, przedwczesna inicjacja seksualna, myśli samobójcze czy wrogie relacje w grupie rówieśniczej. Realizacja rekomendowanego programu profilaktyki uniwersalnej pozwoliła na osiągnięcie postawionego przez Fundację celu, jakim było wspieranie prawidłowego rozwoju młodzieży, promocja zdrowego trybu życia oraz przeciwdziałanie uzależnieniom, problemom i zachowaniom ryzykownym wśród młodzieży. Cel ten został osiągnięty poprzez przeprowadzenie realizacji rekomendowanego programu profilaktyki uniwersalnej Archipelag Skarbów wśród grupy 1059 uczniów szkół gimnazjalnych, przeprowadzenie 8 spotkań edukacyjnych dla grupy 325 rodziców uczniów biorących udział w programie, przeprowadzenie 8 spotkań szkoleniowych z zakresu profilaktyki zintegrowanej dla 164 nauczycieli oraz przeprowadzenie diagnozy młodzieży.

Był to wieloaspektowy program profilaktyczny, mający na celu przeciwdziałanie całemu spektrum zachowań ryzykownych i problemowych występujących wśród młodzieży. Program dla młodzieży obejmował 10 godzin dydaktycznych i w każdej z dwóch części programu prowadzone były ćwiczenia aktywizujące, za które uczestnicy otrzymywali upominki. Każdy z uczniów otrzymał materiały dydaktyczne oraz kontakt do trenerów prowadzących zajęcia, na wypadek, gdyby kiedyś chcieli skorzystać z ich porad i pomocy. Projekt zakładał szerokie zajęcie się problemami dotyczącymi młodych ludzi m.in. poruszono tematykę przedwczesnej inicjacji seksualnej nastolatków i nasilających się przypadków myśli samobójczych wśród młodych dziewcząt. W dążeniu do osiągnięcia celu oraz w kontekście podejmowanych działań w ramach zadania, oddziaływano na różne obszary życia młodych ludzi w zakresie profilaktyki uzależnień, profilaktyki przemocy, wychowania w miłości i odpowiedzialności oraz profilaktyki ciąży wśród nastolatków, a także profilaktyki HIV/AIDS.

Stowarzyszenie Pomocy „ARKA NOEGO” z siedzibą w Skarżysku -Kamiennej w ramach zadania publicznego zrealizowało projekt pn. „Wspólny cel”. Projekt, skierowany do dzieci w wieku od 10 do 14 lat, sprawiających problemy wychowawcze oraz ich rodziców, realizowany był w oparciu o Program Wzmacniania Rodziny. Udział w nim wzięło 7 rodziców i 7 dzieci – z terenu województwa świętokrzyskiego. W ramach realizowanego projektu zorganizowano cykl 7 sesji podstawowych. Spotkania odbywały się raz w tygodniu, każde z nich trwało po dwie godziny. Podczas pierwszej godziny spotkania rodzice i dzieci pracowały osobno, natomiast druga godzina polegała już na wspólnej pracy. Zajęcia prowadzili trenerzy, którzy wykorzystywali różne metody aktywizujące, takie jak: odgrywanie ról, dyskusje, gry i zabawy, zadania grupowe, filmy itp. Tematy spotkań z rodzicami dotyczyły następujących obszarów: miłości i granic, ustalania zasad domowych, promowania dobrego zachowania, wyciągania konsekwencji, budowania mostów, ochrony przed używaniem substancji psychoaktywnych, zapewnienia pomocy rodzinie w wyjątkowych sytuacjach. Natomiast na spotkaniach dla dzieci poruszano taką tematykę jak: cele i marzenia, docenianie rodziców, radzenie sobie ze stresem, przestrzeganie zasad, radzenie sobie z presją rówieśniczą, presja rówieśnicza i prawdziwi przyjaciele, prośenie o pomoc innych.

Dzięki udziałowi w projekcie doszło do poprawy w zakresie komunikacji pomiędzy dziećmi a rodzicami oraz wzmocnienia więzi pomiędzy nimi. Udział w zajęciach pomógł rodzicom zwiększyć swoje umiejętności wychowawcze oraz efektywniej dyscyplinować dzieci, a także wyznaczać im granice. Dzieciom pokazano jak konstruktywnie radzić sobie ze stresem i presją rówieśniczą oraz jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie różnego rodzaju używek.

Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej podejmowane przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli realizowało zadania wynikające z Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii poprzez upowszechnianie rekomendowanych programów profilaktycznych w czasie konferencji pt. „Zdrowo i bezpiecznie na wakacjach”. Miejscem realizacji zadania było Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach, w przedsięwzięciach udział wzięło 38 uczestników, którymi byli pedagodzy szkolni, psychologowie, dyrektorzy szkół, nauczyciele i wychowawcy różnych typów szkół i placówek.

Celem zajęć było podsumowanie działań prozdrowotnych szkół promujących Kodeks Walki z Rakiem oraz usystematyzowanie informacji dotyczących profilaktyki uniwersalnej.

Ponadto, Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli kurs doskonalący „Przyjaciele Zippiego”, którego celem było przygotowanie nauczycieli do prowadzenia rekomendowanego programu profilaktycznego „Przyjaciele Zippiego”. Kurs odbyło 42 nauczycieli pracujący z dziećmi w wieku 5–9 lat. Miejscem realizacji kursu była Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 3 w Suchedniowie i Szkoła Podstawowa w Szewnie.

Działania z zakresu profilaktyki wskazującej zrealizowane przez Areszt Śledczy w Kielcach

Areszt Śledczy wdrażał i realizował następujące programy readaptacji społecznej:

- „Na zdrowie!”. Celem programu było wyposażenie uczestników w wiedzę na temat szkodliwości zdrowotnych i konsekwencji prawnych wynikających z zażywania narkotyków. Drugorzędnym celem programu była edukacja osadzonych z zakresu uzależnień behawioralnych. Z programu skorzystało 9 osadzonych mężczyzn.
- „Pokolenie HIV Minus”. Program skierowany było do 23 osadzonych kobiet, którego celem było: pozyskanie przez uczestniczki wiedzy na temat zachowań ryzykownych (również wynikających z zażywania narkotyków), implikujących zakażeń wirusem HIV.

4.4 Prowadzenie redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej poprzez zwiększanie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych

Działania podejmowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego z zakresu redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej

Na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym - zwalczanie narkomanii. W ramach ogłoszonego konkursu ofert, jedno z zadań dotyczyło podejmowaniu inicjatyw w zakresie podniesienia poziomu reintegracji społecznej i zawodowej. Przedmiotowe zadanie realizowane było między innymi wśród osób u których występuje duża możliwość podejmowania zachowań ryzykownych.

W toku realizacji zadania publicznego pt. „ *Wspieranie działań mających na celu podniesienie poziomu reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz zapobieganiu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych*”, Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie swoimi działaniami objęło pacjentów Ośrodka Rehabilitacji dla Osób z Uzależnieniem od Substancji Psychoaktywnych w Pałęgach. W ramach realizacji zadania zorganizowano wyjazd integracyjny oraz przeprowadzono warsztaty z doradztwa zawodowego. Realizowany projekt miał na celu pomóc osobom uzależnionym w readaptacji społecznej, przygotować ich do odpowiedzialnego życia w społeczeństwie oraz w rodzinie, nauczenie wartościowego spędzania wolnego czasu, przeciwdziałanie powstawaniu patologiom społecznym. Udzielono wsparcia 31 pacjentom ośrodka w wieku od 15 do 25 roku życia, uzależnionym od substancji psychoaktywnych oraz członkom ich rodzin.

W ramach ogłoszonego przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego otwartego konkursu ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych, jedno z zadań dotyczyło między innymi prowadzenia działalności edukacyjnej oraz wsparcia w zakresie profilaktyki HIV/AIDS.

W toku realizacji zadania publicznego pt. „ *Wspieranie działań zapewniających odpowiedni dostęp do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS skierowanych do różnych grup odbiorców oraz wspieranie działalności punktów informacyjno-konsultacyjnych na terenie województwa świętokrzyskiego*” W ramach zadania działalność swoją kontynuował Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny w Kielcach przy ul. Karczówkowskiej 36, w którym w każdą środę pełniony był 3 godzinny dyżur dla kobiet w ciąży i ich partnerów. W ramach konsultacji informowano drogach przenoszenia zakażenia wirusem HIV, profilaktyce wertykalnej HIV, możliwościach leczenia HIV jak i samej choroby AIDS. Dodatkowo edukacja ta została poszerzona

o wykonanie bezpłatnego i anonimowego testu na obecność wirusa HIV. W ramach projektu zorganizowano również punkt informacyjno-konsultacyjny w Areszcie Śledczym w Kielcach, w Przychodniach Studenckich oraz przeprowadzono indywidualne konsultacje w Centrum Interwencji Kryzysowej i w Domu Samotnej Matki. W projekcie udział wzięło ok. 150 mężczyzn osadzonych w Areszcie Śledczym; a z indywidualnych konsultacji skorzystało w sumie 11 kobiet.

Zasadniczym celem podjętych działań było podniesienie świadomości osób z wybranych grup na temat dróg przenoszenia zakażenia HIV i konsekwencji dla potomstwa, promowanie badań w kierunku HIV wśród kobiet w ciąży, ich partnerów i aktywnych seksualnie młodych kobiet oraz promowanie bezpiecznych zachowań seksualnych.

Dodatkowo, w toku realizacji zadania, stworzono możliwość skorzystania z profesjonalnego poradnictwa w zakresie HIV/AIDS w ramach działalności Punktu Konsultacyjno - Diagnostycznego w Kielcach. Ponadto, w czasie trwania projektu na terenie Aresztu Śledczego w Kielcach utworzono punkt informacyjno - konsultacyjno - diagnostyczny, którego dyżury miały charakter edukacyjny, a przekazywana wiedza dotyczyła zachowań seksualnie ryzykownych oraz informacji na temat minimalizacji ryzyka narażania się na zakażenie HIV (poprzez tatuaże, kolczykowanie, itp.). Ponadto, w czasie trwania dyżuru istniała możliwość wykonania testu w kierunku HIV.

Podjęte działania przyczyniły się do poprawy dostępności informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS skierowanych do różnych grup odbiorców oraz do wsparcia działalności punktu informacyjno - konsultacyjnego w województwie świętokrzyskim.

Informacja dotycząca zwalczania przestępczości narkotykowej na terenie działania Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach w 2019 roku

Narkomania jest niebezpiecznym i patologicznym zjawiskiem, które dotyka obecnie wszystkie grupy społeczne, niezależnie od wieku, wykształcenia czy statusu materialnego. Silnie związana jest z innymi problemami społecznymi jak: ubóstwo, bezrobocie, prostytutka czy też przestępczość.

Zwalczanie przestępczości narkotykowej jest jednym z priorytetów Policji. Na terenie woj. świętokrzyskiego w tym celu działają wyspecjalizowane struktury policyjne. Ich głównym zadaniem jest dotarcie do grup przestępczych zajmujących się produkcją i rozprowadzaniem narkotyków. W wyniku ich pracy na terenie województwa ograniczono dostępność do wszystkich rodzajów narkotyków w szczególności do marihuany, amfetaminy, haszyszu i nowych środków psychoaktywnych tzw. „dopalaczy”.

W garnizonie świętokrzyskim działają dwa Wydziały do Walki z Przestępczością Narkotykową tj. w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Kielcach i w Komendzie Miejskiej Policji w Kielcach natomiast w Komendach Powiatowych Policji zespoły, w których policjanci prowadzą

bieżące rozpoznanie środowiska dealerów oraz miejsc, gdzie dochodzić może do produkcji, hodowli czy sprzedaży narkotyków.

Kwestię odpowiedzialności karnej m.in. za: posiadanie, wprowadzanie do obrotu, udzielanie, uprawę oraz produkcję środków odurzających i substancji psychotropowych ujęto w Rozdziale 7 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.).

W 2019 r. wszczęto **691** postępowań w sprawach o przestępstwa narkotykowe (693 w 2018 r.).

Stwierdzono **1343** przestępstw (1290 w 2018 r.), wskaźnik wykrywalności wyniósł **94,6%** (93,9% w 2018 r.).

	2018 r.	2019 r.
Postępowania wszczęte	693	691
Przestępstwa stwierdzone	1290	1343
Wykrywalność (%)	93,9	94,6

Źródło: Biuletyn informacyjny WWK KWP

Tabela 10. Dane dotyczące postępowań w sprawach o przestępstwa narkotykowe

Najwięcej, bo aż **742** zaistniało przestępstw stwierdzonych w zakresie posiadania narkotyków (art. 62 ust. 1 i 3), **18** przypadków posiadania nowych substancji psychoaktywnych (art. 62b ust. 1) oraz **90** przypadków posiadania znacznej ich ilości (art. 62 ust.2). Ponadto stwierdzono: **306** przestępstw udzielania środków odurzających lub substancji psychotropowych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (art. 59 w/w ustawy), **90** przestępstw nieodpłatnego udzielania środków odurzających lub substancji psychotropowych innym osobom (art. 58), **33** nielegalne uprawy maku lub konopi (art. 63 ust. 1), **4** przypadki nielegalnego wprowadzania do obrotu narkotyków (art. 56 ust. 1 i 2) oraz **37** przypadków nielegalnego wprowadzania do obrotu znacznej ilości narkotyków (art. 56 ust. 3).

W walce z przestępczością narkotykową w 2019 r. Policja świętokrzyska wykorzystywała 3 psy służbowe wyspecjalizowane do wykrywania zapachów narkotyków, w tym 2 owczarki belgijskie *malinois* w KMP w Kielcach i 1 owczarek niemiecki w KPP w Ostrowcu Świętokrzyskim. Używane podczas działań psy służbowe wskazywały miejsce przechowywania narkotyków. Jednym z takich przykładów było użycie psa służbowego w dniu 18.04.2019 r., gdzie w wyniku przeszukania mieszkania znajdującego się na terenie powiatu sandomierskiego ujawniono schowane w meblach narkotyki w postaci amfetaminy 113 g.

Skutecznym narzędziem do ujawniania osób będących pod wpływem środków psychoaktywnych są narkotesty będące na wyposażeniu każdej jednostki Policji na terenie województwa. Aby zapewnić bezpieczeństwo na drogach w 2019 r. policjanci z ruchu drogowego na terenie woj. świętokrzyskiego poddali badaniom na działanie środka działającego podobnie do alkoholu **250** kierujących pojazdami. Działania prowadzone były m.in. pod nazwą „Alkoholi narkotyki” i ich głównym celem było eliminowanie z dróg nietrzeźwych kierujących, jak i osób będących pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu a także ograniczenie liczby zdarzeń drogowych.

Policjanci zwalczający przestępczość narkotykową na terenie naszego województwa najczęściej zabezpieczali: marihuanę, amfetaminę, haszysz, tabletki ekstazy oraz konopie indyjskie.

Rodzaj	Ilość zabezpieczonych narkotyków	
	2018 r.	2019 r.
Marihuana	210,4 kg	160,9 kg
Amfetamina	21,5 kg	13,9 kg
Haszysz	857,3 g	112,3 g
Ekstazy	6966,5 g	802,8 g
Konopie indyjskie	109032 g	185482 g

Źródło: Wydział Kryminalny KWP w Kielcach

Tabela 11. Ilość zabezpieczonych narkotyków

W 2019 r. na terenie kraju jak i również na terenie woj. świętokrzyskiego pojawiały się zagrażające życiu nowe substancje psychoaktywne tzw. „dopalacze”.

W 2019 r. na terenie woj. świętokrzyskiego odnotowano łącznie **21** zatruc nowymi substancjami psychoaktywnymi (72 w 2018 r.), w tym według podziału ze względu na płeć **16** (76,2%) mężczyzn i **5** (23,8%) kobiet. Najwięcej przypadków zatruc tj. **12** (57,1%) stwierdzono u osób wieku 17 lat. (źródło - WSSE w Kielcach).

Powyższe dane statystyczne oraz występujące tendencje wskazują, że pomimo spadku liczby zatruc „dopalaczami” problem przestępczości narkotykowej w dalszym ciągu jest poważnym zagrożeniem, a jego zwalczanie stanowi ważnym priorytetem dla organów ścigania.

Ważniejsze realizacje prowadzone przez Policję świętokrzyską.

W styczniu 2019 r. blisko 60 kg marihuany o wartości ponad 3 000.000 zł przejęli policjanci z Wydziału do walki z Przestępczością Narkotykową Komendy Miejskiej i Wojewódzkiej Policji

w Kielcach. W okolicach Skarżyska – Kamiennej funkcjonariusze zatrzymali do kontroli drogowej dostawczego mercedesa, którym jechali dwaj mieszkańcy powiatu jędrzejowskiego. Mężczyźni zostali zatrzymani i tymczasowo aresztowani na okres 3 miesięcy.

W maju 2019 r. ostrowieccy kryminalni zatrzymali 25-latkę podejrzanego o posiadanie narkotyków. W mieszkaniu mężczyzny znaleziono 145 gramów amfetaminy, 237 gramów marihuany, ponad 200 tabletek MDMA, a także 15 krzaków konopi innych niż włókniste, które znajdowały się w początkowej fazie wzrostu. Ponadto w mieszkaniu ujawnili akcesoria takie jak waga elektroniczna, kruszarka, szklana fajka wodna, a także nasiona konopi innych niż włókniste. Mężczyźnie przedstawiono trzy zarzuty z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i sąd zdecydował o jego tymczasowym aresztowaniu.

W maju 2019 r. funkcjonariusze z Wydziału do walki z Przystępczością Narkotykową Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach przy wsparciu policjantów z garnizonu śląskiego zlikwidowali plantację blisko 200 konopi innych niż włókniste. Dodatkowo stróże prawa w jednym z domów w Katowicach zabezpieczyli 3,5 kilograma suszu roślinnego wstępnie zidentyfikowanego jako marihuana, który został poporcjowany w litrowe słoiki. Zatrzymany 61-latek za swoje nielegalne przedsięwzięcie odpowiedział przed sądem.

W lipcu 2019 r. funkcjonariusze Wydziału do walki z Przystępczością Narkotykową Komendy Wojewódzkiej w Kielcach i Komendy Powiatowej Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim zatrzymali 32-latkę, podejrzanego o nielegalną uprawę konopi innych niż włókniste. Na 18 uprawach, skrzętnie ukrytych w zalesionych terenach gminy Ćmielów, policjanci zabezpieczyli łącznie 670 krzaków. Mieszkaniec gminy Ćmielów został zatrzymany podczas wycinania krzewów. W samochodzie, którym na miejsce nielegalnej uprawy przyjechał mężczyzna policjanci zabezpieczyli kilkadziesiąt świeżo ściętych krzaków z sąsiedniej plantacji. Zabezpieczone rośliny mogły posłużyć do wytworzenia blisko 15 kg substancji odurzającej. Gdyby narkotyki trafiły do końcowych odbiorców, byłyby warte blisko 600 000 zł. Mężczyzna został doprowadzony do prokuratury, gdzie usłyszał zarzuty posiadania znacznej ilości środków odurzających oraz uprawy konopi innych niż włókniste.

W październiku 2019 r. policjanci z Komisariatu Policji w Rakowie KMP w Kielcach zatrzymali 26-letniego mieszkańca gminy Łagów. W trakcie przeszukania pomieszczeń zajmowanych przez zatrzymanego funkcjonariusze ujawnili 1836 gramów amfetaminy, blisko 550 gramów marihuany oraz 289 tabletek ecstasy. Mężczyzna najprawdopodobniej trudnił się rozprowadzaniem narkotyków. Decyzją ostrowieckiego sądu 26 - latek został zatrzymany na 3 miesiące.

W październiku 2019 r. kryminalni ze skarżyskiej komendy prowadzili sprawę przywłaszczenia telefonu komórkowego, utraconego dwa miesiące temu. Śledczy ustalili,

że „trefnym” urządzeniem może aktualnie posługiwać się miejscowy 26-latek. Podczas przeszukania jego mieszkania potwierdziły się ustalenia funkcjonariuszy. Odzyskali bowiem utracone mienie. Okazało się, że posługiwanie się cudzym telefonem, to nie jedyny jego występki. Policjanci ujawnili placek wypełniony zakazanymi substancjami. Wstępne badania wykazały, że w plecaku znajdowało się około 330 gramów amfetaminy oraz około 150 gramów marihuany. Ponadto policjanci zabezpieczyli 4 wagi elektroniczne, mogące służyć do porcjowania narkotyków. Zatrzymany 26-latek został doprowadzony do prokuratury, gdzie usłyszał zarzut posiadania znacznej ilości zakazanych środków. Sąd zastosował wobec mężczyzny środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy.

W październiku 2019 r. funkcjonariusze sandomierskiej komendy zatrzymali 46-letniego mieszkańca miasta, który posiadał znaczną ilość narkotyków. W trakcie czynności policjanci zabezpieczyli ponad 4500 dilerskich działek oraz kwotę ponad 22 tys. złotych. W miejscu zamieszkania ujawniono ponad 440 gramów białego proszku wstępnie zidentyfikowanego jako amfetamina, 8 gramów suszu roślinnego zakwalifikowanego jako marihuana. Zgromadzony przez śledczych materiał dowodowy pozwolił na przedstawienie mężczyźnie zarzutu posiadania znacznej ilości narkotyków. Na wniosek policjantów i prokuratora zatrzymany został tymczasowo aresztowany. Za popełnione przestępstwo ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii przewiduje karę do lat 10 więzienia.

Działania z zakresu redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej realizowane przez Areszt Śledczy w Kielcach

W 2019 roku do Oddziału Terapeutycznego dla Skazanych Uzależnionych od Środków Odurzających lub Psychotropowych w Areszcie Śledczym w Kielcach, przyjętych zostało 69 skazanych. 38 skazanych kontynuowało leczenie (przyjęci do OT w roku 2018 r.), w związku z powyższym, ogółem objętych oddziaływaniami terapeutycznymi w 2019 roku zostało 109 osadzonych uzależnionych, z których największą grupę skazanych stanowiły osoby uzależnione od wielu substancji z tzw. politoksykomanią (33 skazanych).

Przedział wiekowy skazanych z uzależnieniem, objętych działaniami terapeutycznymi kształtował się w następujący sposób: 19 - 24 lata to 6 skazanych, 25-29 lat to grupa 20 skazanych, 30-34 lata to 21 skazanych, 35-39 lat to 13 skazanych, 40-44 lata to grupa 6 skazanych, 45-49 lat to 2 skazanych, 55-59 lat to 1 skazany.

Spośród wszystkich przyjętych w 2019 roku pacjentów, 37 osób nigdy wcześniej nie podejmowało leczenia odwykowego w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, 19 osób podejmowało terapię w warunkach wolnościowych.

W 2019 roku w Oddziale Terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonymi umysłowo psychologowie prowadzą oddziaływania poprzez rozmowy indywidualne z osobami pozbawionymi wolności.

4.5 Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych

W ramach monitorowania sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków odurzających, postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych, zbierano oraz dokonano szczegółowej syntezy ankiet sprawozdawczych jednostek samorządu terytorialnego z realizacji Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii z terenu województwa świętokrzyskiego. Przedmiotowa analiza odnosiła się do aktywności samorządów gminnych w obszarze przeciwdziałania problemowi narkomanii oraz działalności w obszarze ograniczania popytu na środki odurzające, substancje psychotropowe i NSP.

Opracowano oraz przesiano do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii ankietę sprawozdawczą z realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2018 roku.

Europejski projekt badań ankietowych w szkołach ESPAD

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 - 2020., samorząd województwa zgodnie z metodologią zalecaną przez Europejskie Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii zrealizował badania ankietowe w populacji generalnej wśród młodzieży szkolnej.

Samorząd województwa zawarł umowa z Instytutem Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, której przedmiotem było przeprowadzenie naukowych badań ankietowych ESPAD.

Głównym celem projektu było monitorowanie problemu używania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży szkolnej. Ankieta zawierała pytania dotyczące dostępności substancji psychoaktywnych (w tym alkoholu i tytoniu), opinii na temat ich szkodliwości oraz doświadczeń związanych z ich używaniem. Ponadto, w ankiecie znajdowały się pytania dotyczące rozpowszechniania picia alkoholu i używania innych substancji psychoaktywnych w tym dopalaczy oraz oceny dostępności narkotyków i napojów alkoholowych, korzystania z Internetu, gier komputerowych i hazardowych. Metodologia badań ESPAD została ujęta w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 w wykazie zadań służących do realizacji celu operacyjnego 2: profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych i innymi zachowaniami ryzykownymi (Dz. U. z 2016 r. poz.1492 ze zm.).

Z badań ankietowych zrealizowanych w województwie świętokrzyskim w 2019 roku został sporządzony raport.

W maju i czerwcu zrealizowano badania na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych - wiek: 15-16 lat (młodsza kohorta) oraz drugich klas szkół ponadgimnazjalnych - wiek: 17-18 lat (starsza kohorta).

Natomiast we wrześniu i październiku przeprowadzono badania wśród uczniów klas pierwszych i trzecich szkół średnich. Badani z klas pierwszych zostali przyporządkowani do młodszej kohorty, z kolei respondenci z klas trzecich do starszej kohorty.

Zbadano pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, oceniono czynniki wpływające na rozpowszechnienie substancji, ułożone zarówno po stronie popytu, jak i podaży.

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 54,1% piętnastolatków i 75,2% siedemnastolatków.

Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości: w czasie 30 dni przed badaniem - 14,4% uczniów z młodszej grupy i 18,2% ze starszej grupy, a w czasie 12 miesięcy przed badaniem - 33,6% uczniów młodszej grupy i 45 % ze starszej grupy.

Palenie tytoniu jest zachowaniem mniej powszechnym. Chociaż raz w życiu paliło 56,7% gimnazjalistów i 69,6% uczniów ze starszej grupy.

Palenie tytoniu i picie napojów alkoholowych jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Jeszcze rzadziej zdarza się przyjmowanie leków uspokajających lub nasennych bez wskazań lekarza. Sięganie po te leki jest bardziej rozpowszechnione wśród dziewcząt niż wśród chłopców. Leki bez wskazań lekarza przez trzy tygodnie i krócej przyjmowało 7,4 % dziewcząt i 6,8% chłopców z młodszej grupy oraz 9,7% dziewcząt i 7,5% chłopców starszej grupy.

Niemal wszyscy badani słyszeli o „dopalaczach”, jednak tylko 4,0% uczniów z młodszej kohorty i 6,1% uczniów ze starszej kohorty było kiedykolwiek w sklepie z „dopalaczami”. Odsetki uczniów, którzy kiedykolwiek używali dopalaczy są jeszcze niższe (3,2% gimnazjalistów i 5,1% uczniów szkół średnich).

Wyniki badania wskazują na wyższy poziom rozpowszechnienia i używania substancji legalnych, szczególnie alkoholu i tytoniu.

Większość badanych nigdy nie sięgała po substancje nielegalne. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców. Użycie Chłopcy: młodsza kohorta 4,4%, starsza kohorta 7,3% - młodsza grupa, dziewczęta młodsza kohorta 3,1%, starsza kohorta 5,1%.

Prawie wszyscy respondenci korzystają z mediów społecznościowych, jedynie około 5% badanych nie jest w nich aktywna. Uczniowie w typowym dniu roboczym najczęściej przeznaczają na to od 2 do 3 godzin, a w weekendy powyżej 6 godzin.

Co piąty młody człowiek grał chociaż raz w gry hazardowe, tj. takie gdzie stawia się pieniądze i można je wygrać.

PODSUMOWANIE

Realizatorzy Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 — 2020, w każdym z wymienionych w dokumencie obszarze działań, wykazywali aktywność adekwatną do swoich kompetencji. Inicjatywy prowadzone były w ramach:

- działań informacyjno - edukacyjnych na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP;
- rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii;
- działań z zakresu profilaktyki (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej);
- redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej;
- monitorowania sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych.

Departament Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego:

Na wsparcie realizacji zadań publicznych Samorząd Województwa Świętokrzyskiego przeznaczył kwotę 100 000,00 zł (faktyczna kwota przeznaczona na ten cel wyniosła 94 200,00 zł). Środki na realizację tych zadań pochodziły między innymi z dochodów budżetu województwa z opłat za wydawanie zezwoleń na hurtowy obrót napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu. W kontekście rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert oraz udzielenia wsparcia dla organizacji w trybie tzw. pozakonkursowym, zawarto 6 umów z podmiotami określonymi w art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na realizację 4 zadań publicznych, tj.:

1. Wspieranie działań o charakterze informacyjno – edukacyjnym mających na celu ograniczanie stosowania środków psychoaktywnych.

2. Wspieranie rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii.
3. Wspieranie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.
4. Wspieranie działań sprzyjających prowadzeniu redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej poprzez zwiększanie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych.

W toku realizacji projektów, które zostały wsparte finansowo przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w 2018 roku, przeprowadzono szereg działań informacyjno-edukacyjnych na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP. Działania te skierowane były do szerokiej populacji dzieci i młodzieży, grupy pedagogów, rodziców i opiekunów. Uczestniczono w konferencjach i szkoleniach dotyczących między innymi nowych substancji psychoaktywnych w kontekście planowania zadań w zakresie przeciwdziałania narkomanii, redukcji szkód oraz prowadzono działania z zakresu monitorowania sytuacji epidemiologicznej, analizy danych na temat aktywności jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa w obszarze ograniczania popytu na środki odurzające, substancje psychotropowe i NSP. W zakresie rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii, wypożyczano walizkę „Drug - Box”, która zawiera atrapy narkotyków. Walizka była wykorzystywana jako narzędzie dydaktyczne na szkoleniach, prelekcjach, pogadankach. W ramach czynnego uczestnictwa w XVII Festiwalu Zdrowia w Busku - Zdroju im. Zbigniewa Kociuby, zorganizowano stoisko na którym kolportowano materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii. Ponadto prowadzono działania z zakresu monitorowania sytuacji epidemiologicznej, analizy danych na temat zażywania środków odurzających, substancje psychotropowe i NSP przez młodzież z terenu województwa.

UZASADNIENIE

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 852 ze zm.), samorząd województwa podejmuje i wspiera działania mające na celu przeciwdziałanie i zwalczanie narkomanii.

Uchwałą Nr XXX/437/17 Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w dniu 23 stycznia 2017 roku przyjął Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 – 2020. W myśl artykułu 11 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, organ wykonawczy samorządu województwa corocznie sporządza Raport z wykonania w danym roku Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada Sejmikowi Województwa w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

Niniejszy raport został sporządzony w oparciu o informacje dotyczące działań i inicjatyw podejmowanych przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w zakresie realizacji Wojewódzkiego Programu w 2019 roku.